

Tělocvičná jednota Sokol Liberec I.

Nazdar!

Sokolské souzvuky

č. 2 - únor 2018

Ročník 8.

Na květinu si sedla včela. Květina právě nevynikala krásou. Včelka na ní odpočívala a už už chtěla odletět. Tu otevřela květina svůj kalich a řekla: „Řekni mi, včelko, proč nejsem tak krásná jako ty druhé?“ Včelka jí odpověděla:

„Musíš být vděčná za každý den, vděčná za každý sluneční paprsek, který na tebe dopadne, a pak budeš i krásná...“

„Vyzkouším to!“ řekla květina.

A když se včelka za pár dní vrátila, téměř květinu nepoznala. Kvetla v celé své kráse a kdekdo velebil její vůni.

(Z knihy Zdeňky Holcové „Květy myšlenek“)

Obsah:

Úvodní slovo

Zájem a nezájem o věci veřejné

Metodika

Hluboký stabilizační systém páteře

Účelné využití cvičebních hodin ženských složek

„Ať je teplo nebo zima, v přírodě je vždycky prima!“

Nejenom pohybem živ je sokol

Blahopřání jako milá pozornost

Národní identita – zastavení 22 – fašismus a nacismus

Kaleidoskop – Zlom na východní frontě – bitva u Stalingradu

Božena Němcová – spisovatelka a vlastenka

Jak to, že se při vyslovení jeho jména hned usmíváme?

„Kde domov můj..“

Když se řekne Hanzelka a Zikmund

16. únor 1862

22. února 1993 – Česká republika členem UNESCO

Matka prvního sokolského praporu Karolina Světlá

Vítězný únor – začátek více než čtyřicetileté totality

Únor 1948

Brno má svého sira Winstona, ale málokdo o tom ví

Karel Šebor – zapomenutý skladatel a sokolský kapelník

Svědkové národní minulosti

Sokolské pomníky

Zprávy ze žup a jednot

Ze Sokola Svatobořice – župa Slovácká

Budějovické ohlédnutí za putováním k Ježíškovi

Plaveme na slet

Ještě jednou Jan Kurfiřt

Závěrečné slovo

Ještě jednou věci veřejné

Úvodní slovo

Zájem a nezájem o věci veřejné

„Nezájem o věci veřejné je vyjádřením nevyřčené důvěry těm, kterým byla správa této země svěřena do rukou. Nezájem o věci veřejné je projevem svobodné vůle. Umožníme – li však dostat se k moci hloupým či neschopným, moci chtivým či jen pouze namyšleným lidem, pak se nevyhnutelně dočkáme chvíle, kdy naše svoboda bude ještě více okleštěna. Mezi demokracií a diktaturou nikdy nevedla zřetelná hranice, nikdy také mezi nimi nestála nezdolatelná překážka.

Nezájem o věci veřejné je smířením se se statem quo věci. Není však dobré se s ním smířit, mezi přijetím a smířením je velký rozdíl.

Nezájem o věci veřejné je tichým souhlasem se všemi nepravostmi, kterých se naši spoluobčané dopouštějí, a nezáleží na tom, na jakém stupínku moci se nacházejí. Zda zasedají v parlamentních lavicích, zastupitelstvu té nejmenší obce či případně zneužívají našeho altruismu formou falešné nadace potřebným.

Nezájem o věci veřejné je slepou vírou v čisté úmysly těch, kteří jimi neoplývají. Planou nadějí, že si svůj život dokážeme zařídit ve všech směrech bez ohledu na to, jaké životní podmínky nám stanovují jiní.

Nezájem o věci veřejné je projevem zbabělosti. Přenesením osobní zodpovědnosti na „toho druhého“!

Nezájmem o věci veřejné dáváme účinnou zbraň do rukou těm, kteří na ni čekají, neboť jsou na něm v podstatě závislí. Je živou vodou na jejich mlýn.

Nezájem o věci veřejné může být i jen pouhou apatií, rezignací na život. Vyjádřením fatalismu.

Každý má své sny. I já. Sním o tom, že se rozloučíme se svojí pasivitou, že se začneme víc zajímat o věci veřejné. Stále věřím, že nám není lhostejné, kam naše země směřuje. Věřím, že se probudíme z letargie. Věřím v dobro, věřím v lásku, ale protože vím, že nežijeme v zemi pohádkové, kde vše zařídí moudrý král Miroslav, tak také vedle své víry vím, že je třeba přiložit ruku k dílu. Aby veškerá starost o věci veřejné nezůstala jen na bedrech moudrého krále. Časem by ji totiž nemusel unést! Je dobré snít své sny. Je dobré prosit o pomoc. Ale také je na čase si uvědomit, že snění o štěstí, o životě ve společnosti plnoprávných občanů, je třeba vyjít v ústrety. Jen tak se může víra a sen setkat s každodenní realitou.

Zájem o věci veřejné je projevem sounáležitosti s vlastním národem. Mnohdy neokázalým, možná ne zcela uvědomělým, ale vpravdě skutečným projevem vlastenectví!

Zájem o věci veřejné je zájmem o vlastní budoucnost. Ve štěstí pouze věřit je výrazem pasivity. O naději v životě je třeba se zasloužit!“

Tolik ve své malé knize „Hovory s Janem“ její autor Jan Kurfiřt. Úvahy o věcech veřejných končí citátem o naději T. G. Masaryka:

„Láska pravá spočívá v naději. V naději na život věčný. Taková láska je teprve láskou, protože věčné věčnému nemůže být lhostejno. Věčnost – věčnost nenastává teprve po smrti, věčnost je již teď, v každém okamžiku. A proto neodkládat ničeho pro nějakou věčnost vzdálenou!“

Co Vy na to, sokolové?

Metodika

Hluboký stabilizační systém páteře

Lidské tělo je stroj – a to stroj velice dokonalý, kde všechno má své místo a funkce každého orgánu, svalu a kloubu podmiňuje funkci těch ostatních. Z toho vyplývá požadavek nutnosti pečovat o všechny jeho části a zajišťovat tak jejich kvalitní a ekonomickou funkci. Neobejdeme se při tom bez základních znalostí anatomie a fyziologie. V minulých číslech Sokolských souzvuků jsme se věnovali především končetinám, dnes se soustředíme na svaly, které jsou často opomíjené, především z toho důvodu, že v podstatě nejsou vidět – ovšem přesto mají dvou důležitost a potřebnost. V podstatě totiž zajišťují podporu stability páteře, jsou uloženy pod povrchovými svaly ve spodní části trupu, v oblasti břicha a dolní části zad.

Patří mezi ně:

- **Příčný sval břišní** – tvoří nejhlubší svalovou vrstvu, je uložen pod vnitřním šikmým svalem. Má funkci stabilizační a funguje i jako pomocný sval dýchací.
- **Malé svaly vyplňující prostor mezi trny obratlů** od krční páteře až po kost křížovou. Rozkládají zátěž - tlak na páteř do jejího okolí. Jejich oslabením se zvětšuje tlak na páteř, což umožňuje i její snadnější poranění.
- **Svaly pánevního dna** – vyplňují vnitřní prostor pánve. Podpírají některé orgány, např. střeva a močový měchýř, umožňují vylučování. Jsou velmi důležité při těhotenství.
- **Bránice** – je v podstatě dýchací sval, stabilizace páteře je jeho druhotnou funkcí. Pro zlepšení její funkce je důležité zařazování tzv. „dýchání do břicha“.
- **Střed těla neboli core** – kromě jmenovaných svalů ho tvoří ještě povrchové svaly břicha a spodní části zad. Patří sem – přímý sval břišní
vnější a vnitřní šikmé svaly břišní
vzpřimovače páteře
čtyřhlavý sval bederní
bedrokyčlostehenní sval

Posilování těchto svalů je sice důležité, ale samo o sobě nestačí. Pokud jsou totiž tyto povrchové svaly silnější než svaly vnitřní, není to v pořádku a tato nerovnováha se projevuje bolestí páteře.

Pro posílení těchto vnitřních svalů je velmi vhodné použití tzv. balančních pomůcek, jejich použití nutí cvičence k neustálému vyvažování a udržování rovnováhy.

Některá ze základních jednoduchých cvičení:

- ZP – leh pokrčmo (celá páteř je volně rozložena na podložce) – dlaně ze stran položit na žebra
Hluboké dýchání (dlaněmi vnímejte pohyb žeber!) – snaha stáhnout svaly kolem pánve (nepodsazovat!), bedra stále na podložce. Dýchání do spodních žeber a do břicha.
- ZP – stejné.
Zvolna přednožit pokrčmo a zpět. Střídáme nohy a soustředíme se na dýchání.
- ZP – leh pokrčmo – předpažit (paže kolmo vzhůru)
Zvolna přednožit pokrčmo – vzpažit pravou a napnout levou nohu (těsně nad podložkou) - zpět a totéž opačně. Cvičíme velmi pomalu, tak abychom byli schopni vnímat polohu páteře a kontrolovat svoje dýchání.

- ZP – vzpor ležmo, dlaně jsou opřeny přímo pod rameny – nevysazovat, tělo nohy i hlava tvoří přímku (hlava je v prodloužení trupu, nepředklánět ji!)
Výdrž – zvolna přenášet váhu vpřed a vzad, na strany
Ztížením cviku je střídavé zanožování levou, pravou a kliky.
- ZP – stejné.
Střídavě skrčovat levou, pravou – běh!! Zrychlovat a zpomalovat, dbát na dostatečné pokrčení a udržet celé tělo ve správném základním postavení (nevysazovat a neprohýbat!)
- ZP – vzpor klečmo oporem o předloktí (dlaně otočeny směrem k sobě!)
Vzpor ležmo oporem o předloktí – tzv. „prkno“ (plank) – nohy, trup i hlava v jedné rovině – výdrž
Ztížením je opět přenášení váhy vpřed (na paže), vzad a stranou. Pohyb je pomalý, koncentrujeme se na přesnou polohu trupu a hlavy.

Proč posilujeme střed těla

- Stabilní páteř umožňuje potřebnou stabilitu těla, což je základ každodenní činnosti. Umožňuje lepší kontrolu těla i jeho ekonomičtější pohyb.
- Je základem celkové síly, společně se stabilitou má vliv na obratnost a celkový výkon – je tedy potřebná pro jakýkoliv sport, cvičení i potřeby denního běžného života.
- Snižuje zátěž na páteř, zabraňuje jejímu přetěžování v bederní části
- Pomáhá zpevňovat a tvarovat břicho

Celkově se dá říci, že umožňuje dobrou funkci těla v běžném životě, je tedy ve sportu dobře využitelná pro základní funkční trénink.

Je ovšem samozřejmé, že samotná cvičení zaměřená na vnitřní stabilitu páteře nejsou samospasitelná, ale musí být doplněna dalším cvičením, zaměřeným i na další potřebné funkce a aspekty!

Takže hodně zdaru!

Jarina Žitná

(literatura – učebnice anatomie a fyziologie a Wikipedie)

Účelné využití cvičebních hodin

ženských složek

Myslím, že se mnou bude většina cvičitelek souhlasit v tom, že dobře připravená cvičební hodina klade důraz na důkladné procvičení celého těla, na zvyšování nebo alespoň, udržování kondice cvičenek, na pocit uvolnění a psychické pohody (a to i když „makáme“ ze všech sil!), vytváření důležitých pohybových stereotypů, správného držení těla, účelný a při tom elegantní pohybový projev, výcvik pohybové paměti a orientace v prostoru.

Naprostá většina cvičenek oddílů všestrannosti se věnuje některé formě cvičení s různým pojmenováním, které se průběhu času mění – a přece ve všech máme stejný cíl, výchovu zdravého a krásného lidského těla a používáme k tomu cílené pohyby končetin, trupu, a při pohybu z místa chůzi, poklus, poskočný klus, skoky a taneční kroky. Různě pak říkáme, že cvičíme aerobik, kondiční cvičení, jazz - gymnastiku, taneční výchovu, port de bras, cross - fit, dance step, power jógu, jógu a zdravotní cvičení, step aerobik – hlavně se dnes uplatňují cizí, většinou anglické názvy. Kdysi jsem byla napomenuta, že chci-li mít dostatek cvičenek v tělocvičně, nesmím říkat „pohybová výchova“, ale nahradit tento český název anglickým „body styling“. Nejsem asi sama, kdo si o tom myslí své, ale budiž. Nejjednodušší asi bude označovat všechna tato odvětví

jako „cvičení s hudbou“! Je samozřejmé, že mezi jednotlivými styly existují značné rozdíly, především v zaměření vybraného cvičení, cílení pohybových sestav a vazeb a v celém pojetí pohybu. Už Draha Horáková kdysi říkala: „Každý přece pochopí, že cvičení – pohyb na valčík se bude lišit od cvičení na roken-rol.“ Měla pravdu, ale dostáváme se tak k výběru hudby, která je určujícím činitelem při volbě charakteru pohybu. Osobně považuji používanou hudbu za motivující pro cvičitelku i pro její cvičenky, jak je známo vhodná hudby rytmizuje pohyb, oddaluje nutnou únavu a působí „protistresově“!

Výběr hudby i na něm závislého pohybového obsahu musí vycházet z požadavků cvičenek. Ty starší často hůř snášejí tvrdou rokovou hudbu, kterou preferují hlavně mladá děvčata – je nutno si uvědomit, že je nutno vycházet nejen z požadavků, ale i možností cvičenek různých věkových skupin. Ať už se skupina cvičenek věnuje kterémukoliv odvětví cvičení, jedna rada pro cvičitelky! Nikdy se nesnažte cvičit na hudbu, kterou „neslyšíte“! Dnes je dostatek hudby nejrůznějšího charakteru a je možno si vybrat. (Kdysi jsem požádala žákyně ve škole, aby mi pokud možno nosily do hodin gramofonové desky, které se podle jejich mínění hodí ke cvičení. Několikrát se mi stalo, že jsem byla nucena zastavit reprodukci a prohlásit: „tohle nejde, já to neslyším!“ Nikdy jsem se tím před děvčaty, která jsou v žákovském věku víc než kritická, neshodila, i když jsem se tomu dost divila!)

Vhodně vybraná hudba evokuje zájem a elán cvičenek a je podmínkou radostné atmosféry ve cvičení. Totéž platí při výběru vhodné hudby k různým pohybovým skladbám. Zvolíte-li hudbu, která oslovuje cvičenky i diváky, máte vyhráno!

Stavba cvičební hodiny se probírá na každém základním školení cvičitelů. Důležité je smysluplné využití vymezeného času, pestrost a rozmanitost cvičení. Největším nepřítelem je stereotyp, všechny hodiny „na jedno brdo“! Cvičenky pak ztrácejí zájem, cvičí bez nutného zaujetí a vnitřního napětí, výsledky jsou k ničemu. V opačném a žádaném případě jsou cvičenky schopny „vcítit se“ do pohybu a vnitřní prožitek se viditelně odráží v jejich přístupu ke cvičení i v celkové atmosféře hodiny.

Jako při každém odvětví výchovy i zde platí základní pedagogické zásady – totiž cílevědomost, přiměřenost, postup od jednoduššího ke složitějšímu, postupné zvyšování náročnosti pohybu.

Cvičební hodiny se odlišují svým zaměřením, cílem, motivací – cílem je vždy vypěstování různých pohybových reflexů, návyků a dovedností, které jsou základem dalšího vývoje a jsou využitelné v denním životě i třeba při tvorbě pohybových skladeb.

Běžná cvičební hodina začíná zahřátím a rozcvičením – průpravným cvičením, která připravují organismus na další výkon, asi ve dvou třetinách vymezeného času zatížení kulminuje, aby pak ještě zbyl čas na uklidnění a uvolnění. Dnes se většinou používají hodiny, které mohou mít vrcholů několik, mezi ně vkládáme krátký oddychový čas. Součástí každé hodiny by měla být i aerobní zátěž (samozřejmě přiměřená pro starší cvičenky) – má-li však mít smysl a účinek, musí trvat minimálně 12 minut.

Zátěž zvyšujeme zvětšením počtu opakování některých cviků nebo vazeb, jejich zrychlenou frekvencí (pozor! Ne na úkor správného provedení!), použitím náčiní.

Hodně záleží i na mluvním projevu a celém vystupování cvičitelky, ta totiž cvičení nejen řídí, ale je i nositelkou sesterského prostředí v tělocvičně a radostnosti celého cvičebního procesu. Na její kreativitu a osobnosti závisí úspěch cvičební hodiny a celého dlouhodobého výchovného procesu! Že to není a nikdy nebylo jednoduché, víme docela určitě všechny!

Příště – několik způsobů netradičních hodin!

Jarina Žitná

„Ať je teplo nebo zima, v přírodě je vždycky prima!

Jak je známo, pobyt a pohyb v přírodě je v zimě ještě účinnější a zdravější než v létě, takže zařazení společných her na sněhu bude žádoucí i proto, že se naše děti v zimě nedostanou ven tak často jako v létě.

Je ovšem nutno předem se postarat o vhodné oblečení, potřebnou výzbroj a výstroj, náhradní rukavice, případně ponožky, při větším mrazu a hlavně větru je nutno dávat pozor na nosy a uši účastníků i případně na jejich větší a nežádoucí prochladnutí.

Velké mrazy se pro hry na sněhu nehodí, ale obecně lze konstatovat, že pohyb v přírodě v zimě zvyšuje otužilost dětí i dospělých, kteří jsou na pobyt na mrazu podstatně hůře vybaveni než naši předkové, kteří nežili ve vytopených panelákových bytech.

Samostatnou kapitolou je lyžařský výcvik, ať už na běžkách nebo na sjezdovkách. Obě tyto disciplíny mají svoji metodiku.

Dnes tedy

Hry na sněhu

- **Hledání předmětů ve sněhu**
- **Koulování** – všichni proti všem
 - dvě družstva oddělená středovou čarou, vzájemné vybíjení mezi družstvy, kdo je zasažen musí ze hry!
- **Střelba na pohybující se cíl** – jedno družstvo pochoduje v zástupu po cestě, nesmí se krýt. Druhé družstvo v záloze asi 10 – 15 m od cesty – každý má pouze tři koule, snaží se o zásah, zasažený vypadá ze hry. Vystřídat úlohy.
- **Honička v uličkách** – předem vyšlapeme v čerstvém sněhu čtvercovou síť, hraje se normální honička, ale hráči se mohou pohybovat pouze v těchto uličkách, nesmí šlápnout do čistého sněhu, mohou však přeskakovat z uličky do uličky!
- **Běh ve vysokém sněhu** – soutěžící běhají jednotlivě, každému se měří čas!
- **Zápasnický běh** - celé družstvo startuje najednou, ale každý se snaží zabránit ostatním, aby ho nepředběhli (strhává je na zem, překáží v cestě, bojuje) Pozor na surovosti!
- **Boj o čepice** – hráči se pohybují v určeném prostoru a snaží se vzájemně strhnout si čepici. Vítězí ten, komu čepice na hlavě zůstane nejdéle!
- **Lov na tuleně** – předem si hráči připraví několik velkých sněhových koulí různě vzdálených od odhodové čáry (vzdálenost 10 – 15 m), hází se prutem jako harpunou!
- **Stavba sněhových sloupů** – kdo vystaví nejvyšší? Po ukončení soutěže a jejím zhodnocení je možno soutěžit o to, kolik sloupů družstvo zasáhne a shodí! Hráči házejí jednotlivě, po sobě!
- **Tanková bitva** - tanky tvoří 3 – až 5 hráčů pevně spojených do kroužku. Snaží se co nejrychleji dostat se za cílovou čáru a zároveň v tom zabránit ostatním tankům (strkání, vytlačování!) Roztržený tank se musí vrátit na startovní čáru a vybíhat znovu!

- **Dobývání hradu** - nejdříve je třeba postavit hrad! (sněhové valy). Hrad obsadí jedno družstvo, které má předem určeného krále. Druhé družstvo se snaží krále zajmout a vytáhnout ho z hradu. bránící družstvo vybíjí zásahem koulemi. Po třech zásazích je útočník vyřazen, za trest musí udělat deset dřepů nebo lépe doběhnout k určené metě a vrátit se do hry.
Předem je třeba určit dobu trvání boje – pokud do té doby není král vytažen z hradu, vítězí obránci. V opačném případě je hra ukončena vytažením krále z hradu a vítězem se stávají útočníci.
Pozor! Nehrát příliš dlouho, protože pranice s vytahováním krále se stává stále surovější!
- **Zimní OH** – zařazení různých disciplin povinných pro všechny. Discipliny je nutno volit podle možností terénu – hod koulí nebo prutem na cíl vodorovný nebo svislý, běh, skok daleký z místa i z rozběhu, skok do hloubky – do závěje! Závodní koně – trojice. První stojí, druhý předklon a dohmat na boky prvního, třetí nasedá na druhého a prvního se drží za ramena – jezdec (tuto disciplínu 3x, aby se závodníci vystřídali na různých místech!), sjezd na saních, pekáči nebo lopatě.
Umělecká soutěž – kdo obtiskne nejkrásnějšího „andělíčka“ nebo vydupe nejhezčí ornament v čistém sněhu.
Při delším pobytu třeba na chatě připravit zimní olympiádu se vši parádou, vlajkou, olympijským ohněm a medailemi.
- **Rozdělení ohně na sněhu** – uvařit čaj nebo opéct buřta!
- **Jízda na saních** – sjezd v různé poloze (na břicho, v sedu, v kleku, ve stoji)
 - jízda spřežení, soutěž trojic, čtveřic – tři (čtyři) táhnou, jeden se veze (totéž i ve dvojici)
 - kombinovaná jízda – jeden běží vpředu, jeden táhne, jeden se veze (vystřídat!)
- **Štafety se saněmi** – závodník běží do kopce, táhne saně a sjede zpět ke startu, tam předá saně dalšímu z družstva atd.
 - rozdělíte trať na úseky, na každém čeká jeden závodník. Od startu jeden táhne, druhý se veze. Při předání štafety se kůň posadí na saně a čekající závodník bude táhnout. Závodník, který se vezl jako poslední, běží s prázdnými saněmi zpět na startovní čáru - měříme čas, vítězí nejrychlejší štafeta!
 - člunková štafeta s převážením saní s břemenem
- **Večerní stezka odvahy podle rozsvícených svíček** – velmi romantické.
Zahrábnete – li svíčku do sněhu tak, aby její vrchol nad něj nevyčníval, vznikne nádherná a dlouhosvítící lucerna, zář je vidět daleko.
Sněhovými lucernami buď pouze vytýčíme cestu, nebo je můžeme volně rozmístit na dobře vymezeném území.
Závodníci je hledají a opisují z nich vložené očíslované části zprávy.

Uvedené hry jsou vyzkoušené, ale jistě vymyslíte i další, třeba zajímavější varianty.
Hodně prašanu přeje Jarina Žitná

Nejenom pohybem živ je sokol

Blahopřání jako milá pozornost

Rozloučili jsme se s minulým rokem a přivítali s nadějí rok zakončený osmičkou, která v našich dějinách sehrála svou úlohu, bohužel ne vždy kladnou. Nejčastější blahopřání k narozeninám, svátku, k Vánocům spolu s novým rokem rádi dostáváme i sami posíláme. Většinou zaznívají jako přání zdraví, štěstí a spokojenosti. Neškodilo by se zamyslet nad tím, koho oslovujeme a vystihnout v přání jeho životní tužby. Prodávané pohlednice nebo softwarové výtvary, ať už jde o svátky celospolečenské nebo osobní, ulehčují pisateli formulaci tím, že text je na nich často již připraven a stačí se podepsat. Odesílatel si ale neuvědomuje, že tímto vlastně neosobním přáním nemusí adresáta potěšit. Zvyk přát si k novému roku znali již staří Egypťané, kteří se při této příležitosti obdarovávali posvátným broukem skarabeem vyrobeným ze zlata, stříbra nebo drahých kamenů. Před vynálezem tisku mělo novoroční přání podobu drobného uměleckého předmětu, například dřevořezby nebo svítku hedvábí. Jednu z prvních novoročenek vytvořil koncem 15. století Albrecht Dürer jako obrázek Jezulátka se zeměkoulí v rukách. Novoroční přání mají v našich zemích svůj pravý počátek až v 19. století. Tehdy nejvyšší purkrabí hrabě Karel Chotek začal rozesílat k novému roku jako omluvu své nepřítomnosti mezi přáteli tzv. blahopřejné lístky. Už tehdy se na nich začala objevovat písmena PF, zkratka francouzského Pour féliciter, tj. „pro poblahopřání“ ve významu pro štěstí. O rozšíření „péefek“ se zasloužil malíř Viktor Stretti. Nikde jinde ve světě s výjimkou Slovenska se s nimi nesetkáme, jsou proto pokládána za českou specialitu. Písemný způsob přání je dnes vytlačován moderními technologiemi, například e-mailem, SMS nebo Facebookem. V některých městech, ale i v menších osadách zasílají radnice starším občanům při jejich jubileu blahopřání, v poslední době i s peněžním dárkem. Vedle přání zdraví a pohody se někdy přidávalo také ujištění, jak si všichni dotyčného váží, jak je pro ně dokonce ctí, že zde žije. Příjemce si ovšem mohl pomyslet, že ho vůbec neznají a kdo jim dál vlastně právo nakládat s jeho osobními údaji. Je ostatně možné pokládat tuto tzv. pozornost za pozůstatek z doby předlistopadové, kdy chtěl režim různými způsoby získávat občany na svou stranu. Za zcela odlišnou a vítanou pozornost je možné pokládat to, když si spolupracovníci z předpenzijního zaměstnání vzpomenu na jubilanta. Bohužel ne často! Na druhé straně by nebylo správné, kdyby samospráva ignorovala osobnosti, které žijí v okruhu její působnosti a zaslouhují úctu a obdiv za konkrétní činnost pro blaho daného místa. Jsou země, kde si občané při různých oslavách svého společenství podávají s blahopřáním ruce. V naší republice to zvykem není a sváteční dny, které připomínají slavné historické události národa i státu, nemají bohužel patřičný ohlas. Doufejme, že i to se změní k lepšímu.

Marcela Hutarová

„Krátký čas života je dostatečně dlouhý k dobrému a čestnému životu!“

(Cicero)

„Naše památka bude žít tehdy, pokud jsme si ji svým životem zasloužili!“

(Plinius)

Národní identita

Posledně jsme skončili slovy T. G. Masaryka – totiž přáním alespoň 50 let klidu pro pokojný vývoj a rozvoj nového státu. Bohužel, toto přání se nesplnilo vzhledem k neuspořádaným poměrům v Evropě po první světové válce. Politická situace byla poznamenána nestabilitou vlád a vládních systémů jednotlivých států, ekonomickou, politickou a společenskou krizí a ztrátou důvěry veřejnosti k demokratickým principům. Nešlo tu pouze o nové, nástupnické státy, které se potýkaly s vlastními problémy svého zakotvení a růstu, ale i podmínkami Versailleského míru, které byly (i když oprávněně) velmi kruté k Německu, jako původci první světové války.

Změnila se mapa Evropy. Konec první světové války a převrat v říjnu 1918 přijímali a chápali jinak Češi, jinak Slováci a už úplně jinak převážně německé menšiny.

Nově vzniklé státy tvořily jakousi nárazníkovou zónu mezi Západem a Východem. Problémy nového státu (politické, hospodářské, administrativní) nebyly právě malé, ale vždy se je podařilo v klidu vyřešit a Československo a jeho představitelé se těšili značné vážnosti v Evropě.

Bohužel, vznik totalitních režimů (fašismus a nacismus) způsoboval stále větší nepokoje v nespokojených pohraničních menšinách, které žádaly připojení k Říši, odkud byly ve svých snahách silně podporovány. Západní mocnosti ze strachu před další válkou byly ochotny k jakýmkoliv ústupkům, strach z války převážil nad zdravým rozumem. Československo bylo pod stále větším tlakem a obavy z možnosti dalšího světového konfliktu byly důvodem k vybudování moderního systému opevnění našich hranic.

Nebezpečí pro další vývoj Evropy a světa se zpočátku rýsovalo pouze velice nenápadně, ale rostlo, až vyrostlo natolik, že řešením byla druhá světová válka.

Zastavení 22.

Fašismus a nacismus v Evropě.

Vznik fašismu je nutno hledat v Itálii, i když se často spojuje s vítězstvím Hitlera v Německu. Je to myšlenka, která nadřazuje zájmy celku nad zájmy jednotlivce, řídí se teorií elit a uznává vůdcovský princip.

Benito Mussolini byl prvním politikem, který povýšil fašismus na státní ideologii (název odvozen od slova fascio, což znamená svazek prutů). Za základní principy této ideologie je možno považovat jednotu, autoritu, poslušnost a popření obecně uznávaných hodnot, které měly být nahrazeny kolektivismem, nacionalismem a totalitou. Mussolini založil už v roce 1919 organizaci Fasci italiáni di combattimento a v roce 1921 se tato organizace přeměnila na fašistickou stranu Partito nazionale fascista. O rok později po tzv. Pochodu na Řím se dostal k moci, král Viktor Emanuel III. ho jmenoval ministerským předsedou, k čemuž by nikdy nedošlo bez zásahu církve, konkrétně papeže Pia XI. Účelem bylo vyhlazení demokracie z politiky státu i církve a papež, jako hlava katolické církve, získal privilegované postavení ve styku s diktátory.

Do roku 1926 byla Mussoliniho vláda označována jako zákonná diktatura. V té první době se zdálo, že vše bude dobré, v zemi byl zaveden pořádek, ovšem fašismus brzy vyústil k agresivní politice vůči ostatním státům. V roce 1935 Itálie napadla Habeš (dnešní Etiopie) – v dobovačné válce bojovala moderně vyzbrojená italská armáda proti domorodcům vybaveným luky a šípy. Ještě horší snad bylo spojení s nacistickým Německem, 10. června 1939 vstoupila Itálie po jeho boku do války. Již před tímto datem, v dubnu téhož roku pak napadla Albánii.

Situace v Německu byla ještě horší. Fašistické hnutí tam dostalo punc nacionalistický -

odtud název nacismus. Toto hnutí mělo i svůj ideologický základ v učení filosofa Friedricha Nietzscheho. Ten kritizoval evropské myšlení, platonské tradice a křesťanství, tvrdil, že žijeme ve lži, jestliže věříme v platnost křesťanské morálky – tvrdil, že to vše omezuje tvořivost člověka, což vede až k nihilismu (popírání života pod záminkou morálky a pravdy!) Nietzsche to byl, kdo vytvořil ideu člověka, který může prosazovat „vůli k moci“ – vytvořil teorii „nadčlověka“, který může všechno a nemusí se řídit ničím, natož pak zásadami platné morálky.

Přes porážku ve válce na konci dvacátých let, bylo Německo rozhodně nejúspěšnější zemí v západní Evropě. Na vrcholu svých sil byla Německá sociální demokracie – stala se vůdčí silou v západní Evropě. Podobně dobře jako sociální demokracie si v Německu vedli i komunisté. Obě strany byly přibližně stejně silné, ovládly nejčtenější tisk, měly podporu dělnictva. V té době byli Hitlerovi nacionální socialisté naprosto okrajovou silou ve státě.

Jenže situace se změnila světovou krizí, která postihla celý svět, tedy zákonitě i Německo. V roce 1930 mělo Německo tři miliony nezaměstnaných, podniky bankrotovaly, ale krachovalo i zemědělství, drobní řemeslníci a rolníci, situace více než neutěšená – musel se najít viník!

Našel se! V Evropě žila od pradávna silná židovská komunita, kterou nacisté označili za zdroj všech potíží a problémů. Nacisté svalovali vinu i na důsledky Versaillské smlouvy, která Německu předepsala kruté reparace. Proto když Hitler nabídl obyvatelům myšlenku nového uspořádání, rozvoje výrobních sil, infrastruktury a další sliby, slyšela jeho volání nejvíce postižená střední vrstva obyvatelstva, která ho svými hlasy vynesla k nejvyšším metám.

Německá společnost se v té době výrazně polarizovala. Řešení problémů dělnické třídy způsobené krizí a pádem kapitalismu bylo v rozporu s plánem nacistů na přestavbu Říše. Svůj podíl na situaci měla také obava z bolševického povstání po vzoru Ruska. Na jedné straně uplatňovala své ideály dělnická třída, na druhé straně to byli nacisté s obrovskou propagandou, s programem nacionalismu a antisemitského rasismu. Nástup nacistů k moci umožnili nejmocnější kapitalisté, kteří Hitlera chápali jako sílu, kterou se lze ubránit proti narůstající síle socialistů. Hitlerovi poskytly peníze největší a nejbohatší průmyslové koncerny v zemi – IG Farben, Krupp, na Hitlerově vzestupu měla podíl i Bank of England. Na osobním setkání Hitlera s lordem Halifaxem byly prvně jmenovány problematrické oblasti, ve kterých by mělo dojít ke změnám v evropském pořádku, tedy předělat Versaillskou smlouvu ve prospěch Německa. Tady už můžeme pozorovat počátky tzv. politiky appeasementu, která později vedla až k Mnichovu. Ústupky na cizí účet se dělají snadno, zvláště když zaplatí někdo jiný!

Spojenectví Hitlera a vládnoucí kapitalistickou třídou umožnilo vítězství nacistů, za které později Německo krutě zaplatilo – a za ústupky a nedostatek odvahy odporovat zlu, zaplatily nakonec všechny národy postižené druhou světovou válkou.

Zrůdné fašistické – nebo nacistické – myšlenky zakotvily i v jiných zemích. Ve Španělsku došlo k občanské válce, když ve volbách vyhrála levice, země byla totálně rozdělena – a do španělské interbrigády dobrovolně vstupovali bojovníci za všech koutů Evropy. Španělské povstalce velmi intenzivně podporovalo Hitlerovské Německo a Itálie, republikány zase podporoval Sovětský svaz a Mexiko. Do interbrigády vstupovali i naši občané, kteří většinou – po vypuknutí války – vstoupili do nově se tvořící československé armády. Ve Španělsku byl nakonec nastolen fašistický režim generála Franca.

Situace tedy byla neradostná – a českoslovenští občané to plně chápali. Nečekali však pasivně, ale snažili se na nebezpečí včas připravit!

Jarina Žitná

Kaleidoskop

Lidé, události, výročí...

Zlom na východní frontě – bitva u Stalingradu

Bylo to jedna z největších událostí druhé světové války – tady se původně vítězné tažení německého wehrmachtu obrátilo, po úporných bojích a hrdinné obraně města se situace změnila a německá armáda byla přinucena k ústupu.

Útok na Stalingrad začal 3. září 1942 – a začal skutečně razantně, do centra města zbývalo německé armádě pouhých osm kilometrů. Město bránil tzv. Stalingradský front, což byly v podstatě zbytky ruských jednotek, část záloh, přesunuté jednotky z Jihozápadního frontu. Německá armáda pronikala do města, bojovalo se o každou křižovatku a každý dům, linie bojů se stále posunovala. V září byla obsazena celá jižní část města, ale na severu se stále bojovalo, celé město však nikdy nebylo obsazeno. Od listopadu 42 do února 43 obrana města nabývala vrchu, 22. listopadu byl uzavřen tzv. „Stalingradský kotel“ – město bylo obklíčeno i s velkým počtem německých vojáků – odhaduje se, že jich bylo asi 400 tisíc.

Generál Paulus si byl dobře vědom nebezpečí, které wehrmachtu hrozilo, ale Hitler odmítal jakýkoliv pokus o včasný ústup nebo později o kapitulaci a nařizoval „boj do posledního muže“. 21. ledna byl kotel rozdělen na dvě části, Hitler Pauluse povýšil na generála - nikdy v historii německé armády žádný německý polní maršál nepodepsal kapitulaci. Hitler do poslední chvíle věřil, že Paulus uposlechne a bude dál bojovat, ten však velmi dobře znal situaci a také sílu věčného ruského spojence – paní Zimy. V severní části města se bojovala až do druhého února, ztráty byly obrovské. Ztráta Stalingradu znamenala také odříznutí cesty na Kavkaz. Do zajetí padlo asi 100 tisíc německých vojáků, po roce 1945 se jich domů vrátilo pouze něco přes 5 tisíc- ostatní zemřeli v sovětských gulazích.

2. února 1943 podepsal konečnou kapitulaci generál pěchoty Karl Stecker. Bitva se stala jakýmsi předělem války na východní frontě, společně s bojem u Kurska, leteckou bitvou o Anglii a vyloděním spojenců v Normandii patří k nejvýznamnějším akcím druhé světové války,

Božena Němcová – spisovatelka a vlastenka

Žena, která svým myšlením a svou literární činností předběhla svou dobu a snad právě proto prožila těžký život, život, který bychom mohli směle nazvat neradostným. Pomineme domněnky o jejím původu, které předpokládají její šlechtický původ jako nemanželské dcery kněžny Vilemíny Zaháňské. Doloženo je její narození jako dcery Terezy Novotné, provdané Panklové, původně Barbory 4. února 1820. Rodina žila v Ratibořicích na panství vévodkyně Kateřiny Zaháňské. V roce 1828 se k nim přistěhovala Marie Magdalena Novotná – kterou známe jako Babičku z nejznámějšího díla Boženy Němcové. Když se přistěhovala k Panklovům, bylo jí 55 let, tedy daleko méně, než nám ji představila Němcová ve svém nejkrásnějším a nejpopulárnějším díle.

Boženu Němcovou provdali r. 1837 za o patnáct let staršího komisaře finanční stráže Josefa Němce. Manželství ovšem nebylo šťastné, i když spolu měli tři syny a jednu dceru. Při léčení u dr. Čejky Němcová přišla do styku s obrozenci, dostaly se k ní časopisy Česká včela a Květy, stejně tak i české knihy. V Praze pak napsala známou báseň „Ženám českým“ (přečtěte si Baarovu „Paní komisarku“ a ličení, jak Kristýnka Šmídová, žena potulného komedianta tuto báseň recituje v Klenčí selkám a jich mužům – stojí to za to!) Nedostatek pochopení svého muže způsobil vznik vztahu s Václavem

Bolemírem Nebeským, ten však tento vztah ukončil a odešel do Vídně, což Němcová nesla velmi těžce.

Od r. 1843 do r. 1847 prožila Němcová s rodinou v Domažlicích, s manželem a přáteli navštěvovala chodské vesnice, naslouchala vyprávění o lidových zvycích, zapisovala si písně a pohádky, což byl materiál pro její další knihy. V této oblasti byla vlastně první národní buditelkou. Komisař Němec byl ovšem znovu přeložen do Uher, Němcová s rodinou byla většinou v Praze, kde se stýkala s vlastenci a spisovateli. V dalších letech putovala rodina do Nymburka, kde se – spolu s manželem – stali členy Klácelova Českomoravského bratrstva. Tam se seznámila s lékařem Janem Helceletem, s nímž navázala další vztah, který však nešťastně skončil rozpory, způsobené i neshodami v Českomoravském bratrstvu, které mělo být trochu utopickým společenským bratrské a sesterské lásky. Klácel na Němcovou žárlil a bratrstvo se rozpadlo. V roce 1851 byla zamilována do doktora Dušana Lambla, který léčil jejího syna Hynka (tuberkulosa). Konec uspíšila strašlivá scéna, která vypukla, když její muž náhodně objevil Lamblův dopis. Němcová pak i s dětmi odjela za manželem do Uher, na Moravu i na Slovensko, kde si všímala lidových zvyků, kultury, jazyka, písní i pověstí těchto krajů. Finančně rodinu podporoval hrabě Jan Nepomuk Kolowrat – Krakowský. V roce 1854 byla Němcová zamilována do studenta Hanuše Jurenky, ani tento vztah neměl dlouhého trvání, protože studentovi rodiče ho honem odstranili z Prahy. Komisař Němec byl suspendován, rodina zůstala bez zajištění a Němcová hledala pomoc u přátel v Praze. Právě v této nejhorší době se utěšovala psaním svého díla nejláskyplnějšího – Babičky. Traduje se, že na organizaci pohřbu Karla Havlíčka Borovského podílel komisař Němec, za což byl ovšem patřičně potrestán a jeho žena se odvážila před svědky položit na Havlíčkovu rakev trnovou korunu. Seznámila se také se sestrami Rottovými – spisovatelkou Karolinou Světlou a její sestrou Sofií Podlipskou. Němec se pak stal účetním oficiálem ve Villachu v Korutanech, byl však zase propuštěn. Roztržka s manželkou se stále prohlubovala, došlo k hádce kvůli dětem a Němec dokonce připravil koncept žádosti o rozvod. Děti nakonec prosadily svou a Němec zbil manželku tak, že musela zasahovat policie. Paní Božena se pak už odmítala s manželem smířit. Pracovala na souborném vydání svých spisů pro nakladatele Augustu v Litomyšli, byla však už velmi vážně nemocná a protože jí chybělo jakékoliv finanční zabezpečení, byla bídou donucena vrátit se k manželovi. 21. ledna 1862 zemřela v Praze v ulici Na Příkopě, kde bydlela. Před smrtí musela žádat o pomoc české přátele, po smrti jí však vypravili velkolepý pohřeb na Vyšehrad. Manžel žil nějakou dobu u syna Karla v Táboře, kde také zemřel a byl pochován.

Je zajímavé a skoro neuvěřitelné, jak při všem tom neštěstí a nepochopení dokázala po sobě zanechat dílo plné moudrosti a lásky. Nemluvím pouze o Babičce, která zůstává kultovní perlou české literatury. Znamé jsou i její básně – Slavné ráno, Ženám českým, Moje vlast, ale ještě více její povídky Barunka, Devět křížů, Divá Bára, Dobrý člověk, Domácí nemoc, Pan učitel, Chudí lidé, Karla a především 7 svazků jejích pohádek posbíraných především mezi venkovským lidem – zpodobňují způsob jejich života a především jejich hlubokou moudrost. Větší část těchto pohádek byla v současnosti zfilmována a zahráli si v nich naši nejlepší herci. Jen si vzpomeňte – Popelka, Čertův švagr, Sedmero krkavců, Princ Bajaja, Čert a Káča (zhudebněna A. Dvořákem), Perníková chaloupka, O princezně se zlatou hvězdou, Potrestaná pýcha (Pyšná princezna), jak Jaromil k štěstí přišel, Šternberk, O Větrníku, Měsíčníku a Slunečníku. Pohádky posbírané na Slovensku byly psány česky, ale dialogy v původní slovenštině. Znamé jsou i její větší prózy – Pohorská vesnice nebo V zámku a podzámčí.

Dílo Boženy Němcové patří do zlatého fondu české literatury, je zakladatelkou formy vesnického románu.

Jak to, že se při vyslovení jeho jména hned usmíváme?

Jan Werich – jeden z nejmilovanějších českých umělců. Herec, písničkář, spisovatel a především bojovník proti hlouposti vždy a všude!

Narodil se 6. února 1905 v Praze, kde také 31. října 1980 jeho život skončil. Byl to velký život člověka, který rozdával radost, optimismus a vůli bránit se zlu, který rozdával své človecenství – za což byl národem milován a uctíván.

Rodiče se rozvedli, Jan byl svěřen do péče otci. S matkou žil pouze v době, kdy byl otec za války na frontě. Studoval na Masarykově gymnasiu v Křemencové ulici v Praze, kde se také seznámil se svým životním partnerem Jiřím Voskovcem. Pokračoval pak ve studiu práv na Karlově univerzitě.

S Voskovcem vytvořil nerozlučnou dvojici a v r. 1926 založili Osvobozené divadlo, které vešlo do dějin české kultury. V Osvobozeném divadle pak pokračovali až do r. 1935, kdy byli „za urážku cizí hlavy státu“ zakázáni a pokračovali pak další dva roky v Rokoku jako Spoutané divadlo. Osvobozené divadlo pak bylo v roce 1937 obnoveno a o rok později vlivem politické situace uzavřeno. Werich s Voskovcem, muzikantem Jaroslavem Ježkem a celou rodinou pak emigrovali do USA. (Werich se v r. 1929 oženil se Zdeňkou Houskovou, švadlenou a divadelní návrhářkou, měli spolu jedinou dceru Janu, pozdější herečku).

Ve Spojených státech pokračovali ve své činnosti především v početné české komunitě, maximálně se angažovali v protinacistických pořadech, pravidelně je bylo možno slyšet v pořadech Hlasu Ameriky, které byly česky vysílány i do Evropy. Když se po válce vraceli domů, chyběl v jejich trojici Jaroslav Ježek, který v Americe zemřel. Doma rozjeli populární Divadlo V + W, ovšem brzy museli na politickou satiru zapomenout. Jiří Voskovec pak v r. 1948 emigroval zpět do Států, Jan Werich zůstal doma. Rozhodnutí a rozchod dvojice asi nebylo právě lehké. Werich pak v Praze hrál a snažil se pokračovat. Byl ředitelem Divadla ABC, pak vzkřísil Divadlo Voskovce a Wericha – Jiřího Voskovce v něm nahradil Miroslav Horníček. Slavné a nezapomenutelné zůstaly tzv. „forbiny“ rozhovory na předscéně. V roce 1963 byl jmenován národním umělcem, Jiřímu Suchému si ovšem postěžoval: „no, jsem národním umělcem, ale oni mne nenechají to národní umělectví provozovat!“ Podepsal petici „Dva tisíce slov“, to stačilo k tomu, aby v době tzv. normalizace měl zákaz vystupovat a hrát. V roce 1977 se zúčastnil schůze „angažovaných“ umělců vedené Jiřinou Švorcovou a údajně tam podepsal tzv. „antichartu“, což mu vyčítala další část národa a především krajané v cizině. Sám se pak hájil tím, že na schůzi šel pouze proto, aby mu nebylo v poslední chvíli zabráněno vycestovat za Voskovcem, podepsal sice prezenční listinu, ale ne antichartu. Fakt je, že právě naši krajané v emigraci, kteří často vůbec neznali poměry doma, mu to stále vyčítali a vůbec nebrali na vědomí, že nesměl hrát a vystupovat. Sama jsem měla nepříjemnosti, když jsem jednu skladbu Věrné gardy na Slet pod Ještědem připravila na tři Werichovy známé písně – mám-li být upřímná, měla jsem tenkrát sice vztek, ale v podstatě mi to bylo jedno, hlavně, když jsem viděla nadšení se kterým cvičenci skladbu cvičili.

Jan Werich žil od r. 1945 – 80 ve své vile na Kampě – a stal se živoucí legendou a snad nejmilovanějším protagonistou současné české kultury. Lidé mu věřili! Zemřel 31. října 1980.

Jmenovat tady teď jeho role – ať už ve spolupráci s Jiřím Voskovcem nebo Miroslavem Horníčkem, role filmové a televizní, literární práce, písničky – to by bylo nošením dříví do lesa. Asi zajímavější bude připomenout některé z jeho nezapomenutelných moudrostí pronášených s neuvěřitelným humorem a hlubokou pravdivostí. Často používal i ostřejších výrazů, ale nikdy nebyl vulgární – člověk se musel usmát, ale cítil hlubokou pravdivost jeho slov a věřil mu, že „svět patří nám!“ – tedy lidem.

"Nejenom očima a ušima vede cesta k člověku, ale také srdcem a citem!"

"Proti hlouposti se bojovat musí, ale vyhrát se nedá!"

„Kdo víno má a nepije, kdo hrozny má a nejí je, kdo ženu má a nelíbá, kdo zábavě se vyhýbá, na toho vemte bič a hůl, to není člověk, to je vůl!“

„Když už člověk jednou je, tak má koukat, aby byl. A když kouká, aby byl a je, tak má být to, co je a nemá být to, co není, jak tomu v mnoha případech je!“

„Jestliže se člověk hádá s blbcem dvě minuty, tak už se hádají dva blbci!“

„Mít rád lidi a milovat lidi, to je celé tajemství a snad jediný recept na štěstí. Kdo myslí jenom na sebe, ochudí jiné o sebe, ochudí sebe o jiné – zakrní a zahyne!“

„Mějte dobrou náladu! Dobrá nálada vaše problémy sice nevyřeší, ale naštve tolik lidí kolem, že stojí za to si ji užít!“

„Život vždy stál a stojí a bude stát za to, aby byl dožit. Ono se s ním popravdě ani nic dělat nedá!“

„Kde domov můj...“

Píseň, která vzbudila obrovskou senzaci na prvním provedení hry J. K. Tyla *Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka*. Zpíval ji slepý muzikant Mareš a hudbu složil František Josef Škroup. Píseň rozplakala publikum, šířila se po vlastech českých a nakonec se stala českou hymnou.

František Škroup se narodil v kantorské rodině Dominika Josefa Škroupa 3. června 1801 v Ostré u Hradce Králové. Jeho prvním učitelem byl otec, František už v osmi letech veřejně koncertoval, hrál na flétnu. Hudba ho provázela celým životem – stal se vokalistou v Loretě a v Týnském chrámu, v letech 1814 – 19 studoval na gymnasiu v Hradci Králové, pokračoval pak v Praze na filosofii a na právech, ale nic z toho nedokončil. Divadlo a muzika byly silnějším magnetem.

Věnoval se ochotnickému divadlu, v r. 1823 byl spoluzakladatelem české operní družiny, (sám byl výborný pěvec – tenorové i barytonové role) která se snažila uvádět na scénu především české opery. Finanční úspěch česky zpívané opery Josefa Weigla *„Rodina švejcarská“* otevřel dveře Stavovského divadla českému divadlu. Nová Škroupova opera *„Dráteník“* sklidila zasloužený úspěch, bohužel jeho další operní díla se už takového úspěchu nedočkala. Škroup se i tak stal druhým kapelníkem Stavovského divadla v r. 1837 povýšil na post kapelníka prvního. Měl velkou zásluhu na kvalitním repertoaru divadla, snažil se uvádět především světové klasické opery, sám skládal české písně a sbory. Působil - byl výborným varhaníkem – i v židovské synagoze v Dušní ulici.

Nevděk však světem vládne a tak byl Škroup po třiceti úspěšných letech propuštěn pro neshody s vedením divadla. Založil si pak v Praze pěveckou školu a v r. 1860 odešel jako kapelník německé opery do Rotterdamu, kde 7. února 1862 zemřel a byl pochován na místním protestantském hřbitově.

Když se řekne Hanzelka a Zikmund...

vidíme stříbrnou Tatru 87 a u ní dva mladé muže – světloušasého a tmavého, jak míří do světa a plní své mladické sny.

Shodou okolností jsou jejich životy spojeny s měsícem únor. Miroslav Zikmund se 14. února 1919 narodil a Jiří Hanzelka 15. února 2003 zemřel. Znali se od mládí, kdy se vlastně náhodou sešli na studiích Vysoké školy obchodní. „Dali jsme se do řeči a vyplynulo z toho, že po škole vyrazíme do světa!“ vzpomínali. Copak o to – vyrazit do světa si přeje mnoho mladých lidí, ti dva si to však pouze nepřáli, ale skutečně se na budoucí cesty připravovali. Byla válka a tehdy si mohli o budoucích cestách nechat pouze zdát. Jenže oni využili dobu nucené nečinnosti – studovali mapy, cestopisy, zeměpisné i sociální a kulturní poměry jednotlivých zemí, učili se řeči. Společně vládli osmi jazyky včetně arabštiny.

Když válka skončila, pracovali oba v Tatře, ta však jejich plány rozhodně nepřivítala s jásotem. Nakonec se jim podařilo přesvědčit vedení podniku – s podmínkou, že budou po cestě podnik propagovat a získávat kontakty, což se jim více než podařilo.

A tak 22. dubna 1947 vyjíždějí na svou první velkou cestu do Afriky a Jižní Ameriky – v té době něco nevidaného a neslýchaného. Překonávají potíže terénu v odlehlých necivilizovaných oblastech, lezou na Kilimandžáro, jsou svědky zrození nové sopky uprostřed Afriky – píší pravidelně reportáže domů do novin (vydělávají si tak vlastně na další cestu), po návratu domů pokračují v této práci, píší knihy, promítají své fotografické a filmové záznamy, přednášejí. Už to nejsou dva neznámí mladíci, ale uznávaní cestovatelé, které zná a fandí jim celý národ. Zakládají rodiny a chystají se na další cestu – tentokrát na východ do Asie a Oceánie. Vyjíždějí v roce 1959, tentokrát mají dva spolupracovníky a dva mikrobusey Tatra 805. Blízký východ, Indie, Nepál, Sumatra, Japonsko, Sovětský svaz. Cesta trvala do r. 64 a vrátili se do období, ve kterém to vřelo a začínala se měnit politická situace. Podporovali úsilí reformních komunistů (dobře věděli proč!), Hanzelka dokonce podepsal chartu a byl v r. 1968 vyloučen z Klubu spisovatelů. Pak přišel 21. srpen a bylo po cestování. Stali se nežádoucími osobami, což trvalo až do roku 89. V tzv. Zprávě č. 4 popisují stav sovětské společnosti první poloviny 60. let, tedy dobu Chruščova a pak Brežněva, snahy o reformu systému a celospolečenskou rezignaci v SSSR v té době. Zpráva byla dokonce přeložena do ruštiny a byli pak prohlášováni za nepřítel Sovětského svazu. Veřejně byla tato zpráva publikována až v r. 1990. V roce 1992 – 94 cestují po Australii a Novém Zélandu.

Obrovské množství písemného, fotografického i filmového materiálu tvoří celou cestovatelskou knihovnu, napínavé čtení i dnes po tolika letech, kdy se v navštívených zemích mnoho změnilo.

Jejich jména jsou symbolem mládí, které chce do světa, připravuje se na budoucí dobrodružství a přes všechny překážky se mu to daří.

Jiří Hanzelka zemřel v r. 2003, Miroslavu Zikmundovi nechybí mnoho do sta let, ale těší se zatím dobrému zdraví.

16. únor 1862

Datum více než známé a uvádím ho pouze proto, abych připomněla všem, že naši sokolské orgnizaci bude právě v tento den plných 156 let – to není málo! Za tu dobu původní idea Tyrše a Fugnera vrostla do národa, dokázala svou potřebnost pro celkové vzdělání národa, pro získání samostatnosti státu – i pro osobní životní styl každého z nás. K bohaté sokolské historii se váže většina statí zveřejňovaných na stránkách Sokolských souzvuků, časopisu Sokol, k sokolské historii se vracíme při školení nových cvičitelů – a staráme a musíme se starat o uplatňování sokolských ideí i v dnešním

běžném životě. Všichni víme, že to není právě snadné, protože dnešní běžný životní styl se od toho sokolského podstatně liší, což není dobře. Rozhodně nesmíme dopustit, aby na nás veřejnost pohlížela jako na něco archaického, co pouze přežívá. Statečnost, čestnost, pracovitost, tolerance, přátelství a vlastenectví, tedy vlastnosti, které jsou samou podstatou sokolské ideje, svět a republika potřebuje.

Nezapomeňte toto výročí připomenout ve cvičení všech složek v našich jednotách – je to potřeba!

22. února 1993 - Česká republika členem UNESCO

Po rozpadu Československa se Česká republika stala samostatným členem této světové organizace.

UNESCO je organizace Spojených národů (OSN) pro vzdělání, vědu a kulturu¹ (*anglicky United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UNESCO*) Je to jedna z 15 mezistátních odborných organizací (agentur) OSN. Sídli v Paříži. Organizace má 195 členských zemí.

Podnětem ke vzniku organizace byly hrůzy druhé světové války. Hlavním úkolem *UNESCO* bylo proto usilovat o udržení mezinárodního míru rozvíjením spolupráce v oblasti výchovy, vědy a kultury a prosazováním úcty k lidským právům a právnímu řádu. Vznik *UNESCO* byl zahájen podepsáním Ústavy v Londýně na ustavující diplomatické konferenci 16. listopadu 1945. Ústava pak vstoupila v platnost 4. listopadu 1946 po její ratifikaci zakládajícími dvaceti státy: Austrálie, Brazílie, Čína, Československo, Dánsko, Dominikánská republika, Egypt, Francie, Indie, Jižní Afrika, Kanada, Libanon, Mexiko, Norsko, Nový Zéland, Recko, Saúdská Arábie, Spojené království, Turecko a USA.

V současné době má *UNESCO* 195 členských zemí a 9 přidružených členů. Zabývá se činností v pěti hlavních oborech: Vzdělání, přírodní vědy, sociální a humanitní vědy, kultura a komunikace a informace. Projekty podporované *UNESCO* zahrnují šíření gramotnosti, odborné a školicí programy, programy mezinárodní vědní spolupráce, propagaci nezávislých médií a svobody tisku, regionální a kulturní historické projekty, propagaci kulturní různorodosti, dohody mezinárodní spolupráce v oblasti kulturního a přírodního dědictví a ochrany lidských práv, a pokusy vyrovnat rozdíly v možnosti využití digitálních technologií ve světě.

Na území republiky je zapsáno 12 míst na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví *UNESCO*: Brno, Český Krumlov, Holašovice, Kroměříž, Kutná Hora, Lednicko – valtický areál, Litomyšl, Olomouc, Praha, Telč, Třebíč, Žďár n. Sázavou.

Matka prvního sokolského praporu Karolina Světlá

1.června 1862 se konala v pražském sále Apollo velká slavnost – předání prvního praporu, daru českých žen a dívek, nově vzniklému spolku - Sokolu Pražskému. Předání praporu Sokolu Pražskému se ujala česká spisovatelka Karolina Světlá, která při té příležitosti pronesla vlastenecky pojatý vynikající projev a zároveň na žerď praporu zatloukla první a poslední z dvanácti hřebů, ostatní tam přibily další „kmotry“. V době předání praporu byla Karolina Světlá uznávanou spisovatelkou a emancipační pracovnící. V r. 1871 založila Ženský výrobní podnik český, který měl podporovat dívky z chudých, nemajetných rodin a společně s Vojtou Náprstkem byla spoluzakladatelkou tzv. Amerického klubu dam, ten sehrál velmi kladnou roli v emancipačním ženském hnutí tehdejší doby.

Karolina Světlá se narodila 24. února 1830 v dobře situované rodině Rottů. Měla sestru Sofii, provdanou Podlipskou, první starostku Spolku paní a dívek českých, ze kterého

později vznikly dámské odbory Sokola a bratra Jindřicha. Získala vynikající vzdělání, kromě češtiny a němčiny ovládala i francouzštinu (v té době neobvyklé!) Je známé její přátelství s Boženou Němcovou a platonickým přátelským vztahem s Janem Nerudou. Vliv na její tvorbu měla francouzská spisovatelka George Sandová. Karolina se provdala za svého učitele klavíru, profesora Petra Mužáka a měla s ním jedinou dceru Boženku, která však zemřela, což bylo pro ni naprostou katastrofou. Od té doby začala navštěvovat pravidelně rodný kraj svého muže, jmenovitě vesničku Světlá pod Ještědem, odtud její přijaté literární jméno – Karolina Světlá. Do Světlé jezdila 30 let každé léto a s krajem pod Ještědem srostla. Seznámila se zde se způsobem života a myšlení prostých venkovských lidí a její prózy z Podještědí se staly daleko úspěšnější než ty z pražského městského prostředí (Černý Petříček, Zvonečková královna, První Češka). Ve svých románech řešila důležité morální otázky, vztah muže a ženy – jejími hrdinkami jsou ženy samostatné a morálně silné. Zajímavý postřeh – skutečného štěstí nelze dosáhnout porušením mravních zákonů!!

Památka Karoliny Světlé v Podještědí je dodnes živá. Najdete tu naučnou stezku, která vás povede po místech, kam Světlá situovala děje svých románů a povídek (Vesnický román, Kříž u potoka, Nemodlenec, Frantina, Kantůrčice, Hubička a další povídky – Skalák, Lesní panna atd.) Všechna tato místa jsou dnes dobře označena. Popis kraje i jednání a problémy hrdinů jejího díla jsou dodnes živé a čtivé.

T. J. Sokol Český Dub pořádá každoročně turistický – a velmi navštěvovaný a oblíbený pochod Karoliny Světlé. Před kostelem ve Světlé můžete spatřit její sochu. Matka prvního sokolského praporu zanechala nepřehlédnutelnou stopu v české kultuře a v českém vlasteneckém cítění své doby!

Vítězný únor - začátek více než čtyřicetileté totality

Válka skončila, národ očekával svobodu! Ta však trvala pouhé tři roky, pak přišel únor 1948 a s ním známé události, které vedly k totalitě, připojení k sovětskému bloku, úpadku ekonomiky, velké emigrační vlně! Události, které proběhly v naší zemi mezi 17.-25. únorem byly počátkem nesvobody, ve které jsme žili dlouhá léta.

Pro dnešní mladou generaci jsou únorové události historií, pro nás, kteří jsme v této době žili, nezapomenutelnou zkušeností!

Říká se, že pokud na historické události zapomeneme, je tu reálné nebezpečí, že je budeme muset prožít znovu. Pravděpodobně v jiném vydání – ale vždy to hrozí v době, kdy lidé ztrácejí svůj zdravý rozum, nechají sebou manipulovat, zapomínají na životní pravdy, které se osvědčily, odmítají se angažovat a osobní prospěch povýší nad svobodu, toleranci a odvahu!

Právě v této době - a to dokonce v době, kdy vzpomínáme na sté výročí vzniku novodobého samostatného státu – je nutné se zamyslet - nehledejme pravdu v novinových článkách, hledejme ji ve faktech a přemýšlejme o nich! Právě proto, byl člověk obdařen rozumem, aby hledal svou vlastní pravdivou cestu a nebál se za ni postavit!

Nebudu tu dnes popisovat únorové události tak, jak se odehrály před 70 lety, fakta jsou dostatečně známá a s trochou snahy dosažitelná. Zařazuji raději článek účastníka těchto událostí – pro připomenutí nám starším a poučení těch, kteří právě teď vstupují do života a budou přebírat zodpovědnost za dění ve státě a vlastně i ve světě.

Kaleidoskop připravila Jarina Žitná (nejrůznější literatura)

Únor 1948

Výsledky války velice silně ovlivnily situaci v Československu. Česká domácí politická a demokratická elita byla během okupace naprosto programově Němci zlikvidována. Ti, kteří přežili koncentráky nebo se vrátili z exilu, naprosto nemohli ovlivnit poválečný vývoj v Československu. Agrární strana vůbec nebyla povolena v důsledku kolaborace jejích vedoucích představitelů s Němci. Byly povoleny pouze čtyři strany – lidovci, národní socialisté, sociální demokraté a komunisté, dvě středové a dvě levicové. Na Slovensku byla mimo tyto strany ještě Demokratická strana.

Volby v roce 1946 byly provázeny velice silnou propagační přípravou, v níž se předvedli komunisté (slibovali sedlákům půdu z velkostatků!). Vesnice pak hlasovaly pro KSČ.

Komunisté volby vyhráli v českých zemích se 40% hlasů, na Slovensku zvítězila Demokratická strana. Ale i tak celostátně překročila KSČ hranici 30%. Vláda měla 26 členů, z nichž komunistů bylo devět, po čtyřech lidovci, národní socialisté a zástupci Demokratické strany, tři sociální demokraté a dva nestraníci. Klíčové ministerstvo vnitra obsadil komunista Nosek, za války byl v exilu v Londýně.

V průběhu roku 1947 začala se situace pomalu vyhrcovat, komunisté se snažili infiltrovat do vládních úřadů, stran a spolků. Ke střetu došlo v únoru 1948, když ministr Nosek nahradil několik nekomunistických důstojníků v SNB komunisty. Přestože vláda ve svém usnesení z 13. února tento Noskův zásah zrušila, Nosek odmítl usnesení splnit. Proto se na protest proti postupu ministra vnitra rozhodlo dvanáct ministrů demokratických stran nezúčastnit se schůze vlády 20. února a podali demisi. Scházely dva hlasy, aby vláda padla podle ústavy, bohužel, ani socdem ministři, ani nestraníci se k nim nepřipojili. Stačilo jen málo, jen ty dva hlasy. Dva socdem se připojili, ale až 25. února, a to bylo pozdě.

Prezident Beneš stál před těžkým rozhodnutím, přijmout demisi a předat moc komunistům nebo ji nepřijmout a riskovat občanskou válku. Komunisti v čele s Gottwaldem spustili tvrdý nátlak na prezidenta Beneše:

Proběhla řada akcí: 21. února demonstrace na Staroměstském náměstí, 22. února sjezd závodních rad, 24. února generální stávk. Současně bylo zatčeno asi 450 nársoc a lidoveckých funkcionářů, ti byli později propouštěni. Komunisté ze závodních hlídek vytvořili ozbrojené oddíly komunistické strany – Lidové milice. Nelze pominout významnou roli Františka Kriegla při formování milic a jejich vyzbrojování.

To vše se dělalo proto, aby pan prezident demisi přijal. Na prezidentovu podporu vystoupili pouze vysokoškolští studenti pochodem na Hradčany. Byli zadrženi SNB v Nerudově ulici a rozeznáni. Později byli vyloučeni ze studia a bylo jim znemožněno studia dokončit.

Stačilo, aby se v nastalé situaci odstoupivší ministři vrátili do vlády a tím by zcela zmařili plány Gottwalda. Ale oni ponechali vše na bedrech prezidenta Beneše, aby rozhodl sám. Přitom dobře věděli, že pan prezident Beneš je vážně nemocný, Mnichovské události a úsilí za války za obnovení Československa velice podlomily jeho životní síly. Zachovali se nezodpovědně a vůči panu prezidentovi sobecky.

Gottwald přiznal, že se modlil, aby ministři tu svou hloupou demisi nezrušili, že by byl vyřízen. Neuváženost demokratických ministrů mu otevřela cestu k ústavnímu puči.

Prezident Beneš ustoupil před hrozbou občanské války a intervencí Sovětů a demisi přijal.

(Poznámka: Polsko mělo za války dvě vlády, jednu v Londýně a druhou v Lublinu. Občanská válka mezi nimi v Polsku probíhala od roku 1945 po několik let. Dnes mnozí vyčítají prezidentu Benešovi, že se vracel z Londýna do republiky přes Moskvu. Jsem přesvědčen, že kdyby zůstal v Londýně a do Moskvy nejel, v roce 1945 by vznikla

prosovětská rudá vláda v Košicích. Vzniklo by dvojvládí Londýn – Košice, s následky podobně jako v Polsku.)

Vláda byla doplněna o nové ministry z demokratických stran, kteří byli ochotni kolaborovat s KSČ.

V Praze byli již delší dobu sovětský poradci, řízení velvyslancem Zorinem, kteří zřejmě stáli za následujícími událostmi.

Za nevyjasněných okolností 10. března zemřel Jan Masaryk.

Ve společnosti nastaly ihned velké změny. Byly vytvářeny akční výbory (nevolené, ani definované v ústavě), které prováděly čistky v ministerstvech, úřadech, továrnách, na školách všech stupňů, ve spolcích (také v Sokole se zmocnili vlády soudruzi). Nepohodlní lidé byli vyhazováni okamžitě z práce, odborníci byli nahrazováni komunistickými kádry, vysokoškolští učitelé nekomunisté mizeli z univerzit, rovněž tak vysokoškoláci, když byli organizováni v demokratických stranách nebo byli ze selských, živnostenských nebo buržoazních rodin. Odhaduje se, že během krátké doby bylo tak postiženo přes 200 tisíc lidí. Někteří z těchto fanatických komunistů, kteří se aktivně podíleli na akčních čistkách, se po roce 1968 angažovali v disentu!!!

Byli první političtí emigranti na západ. Jim skutečně šlo o život.

Byla zavedena cenzura. Byl vypracován seznam nevhodné literatury a zahájeny čistky ve veřejných knihovnách, odkud byly tyto knihy odváženy do stoupy. Jednalo se zejména o spisy Masarykovy a Benešovy, Čapkovy a mnoha dalších.

Volby do Národního shromáždění proběhly 30. května, kandidátka byla jen jedna, Národní fronta. Pro ni se vyslovilo 89% voličů. Jiná možnost nebyla.

Prezident Beneš odstoupil 7. června, odebral se do své vily v Sezimově Ústí. Byl těžce nemocný a své nemoci podlehl za tři měsíce 3. září 1948.

Klement Gottwald byl zvolen novým prezidentem 14. června 1948, premiérem jmenoval Antonína Zápotockého.

Na XI. Vsesokolském sletu na sokolském průvodu Prahou sokolové manifestačně projevovali své sympatie a úctu panu prezidentu Benešovi, tribunu s komunistickou vládou ignorovali. Následovalo zatýkání. Na sletu naposledy veřejně zazněly sokolské písně. Po celou dobu minulého režimu jen s výjimkou roku 1968 byly na indexu zakázaných písní.

Také při pohřbu prezidenta Beneše 8. září došlo ke klidným manifestacím občanů a po pohřbu se zatýkalo.

Když se nyní zamýšlím, jaký život vlastně měl prezident Beneš, docházím k závěru, že již od studentských let, když se pečlivým studiem připravoval na svoji životní dráhu, pracoval pro Československou republiku a také za ní položil svůj život,

Již od roku 1945 docházelo k přemalování našich dějin. Den republiky 28. říjen byl přejmenován na Den znárodnění, po únoru 1948 byla z našich dějin vymazána jména Tomáš Garrigue Masaryk, Edvard Beneš, Milan Rastislav Štefánik. Nemluvilo se o Československých legiích, to bylo intervenční vojsko kapitalistů proti Sovětům, z historie se zmiňovala selská povstání nebo dělnická hnutí. Odboj za okupace vedli pouze komunisté.

Pracoval jsem v ústavu, který vedl pan prof. Hořejší. V roce 1948 byl asistentem na klinice prof. Hynka, který byl osobním lékařem pana prezidenta Beneše. On byl přítomen, když prof. Hynek pana prezidenta vyšetřoval. Jeho zdravotní stav byl velice vážný a znalosti tehdejší medicíny nedávaly naději na zlepšení stavu.

V únoru 1948 jsem byl v kvartě gymnázia v Jilemnici. Dobře se pamatuji na volby v roce 1946 i na události v gymnasiu po 25. únoru. Druhý den byli studenti svoláni do velkého sálu, kde vedle pana ředitele stál mladší muž, asketického vzhledu. Pan ředitel

nám toho muže představil jako nového ředitele, pana Rydvala. Byl to učitel na obecné škole, velký soudruh.

V příštích dnech nás pan exředitel spolu s několika staršími kolegy opustil. Noví profesori přišli po prázdninách, rovnou z fakult, vynikající kantoři, žádní komunisté, za mnoho jim vděčíme.

Za měsíc, když jsem se vrátil ze školy domů na oběd, našel jsem byt vzhůru nohama. Byla u nás „návštěva“, odvezli si tatínka do Kartouz (to jsou nyní Valdice).

Následující den přišel do třídy ředitel Rydval, já jsem musel na chodbu, zatímco on poučoval spolužáky, jak se mají ke mně chovat, že můj tatínek je nepřítel socializmu. Ale asi neuspěl, oni se nezměnili.

Když došlo k akci zakázané knihy, jako jediný student jsem pomáhal vybrané knihy vynášet ven ze školy, aby nebyly zničeny.

Tatínek nám občas poslal z vězení moták, dobře se na ně pamatuji.

V Sokole byl tatínek cvičitelem starších žáků a dorostu, právě v Kartouzích byl jeden z jeho bývalých dorostenců dozorcem, předávání motáků byla jeho pomoc. Domů se tatínek vrátil po amnestii ve velice špatném zdravotním stavu.

Když byl v roce 1952 povolán k odvodu (52 let) do PTP, v odvodní komisi byl lékař, také jeho bývalý dorostenec. Ihned mu vystavil papír, že není schopen vojenské služby.

I tak se projevuje sokolské bratrství.

Otakar Mach – Sokol Prosek

Brno má svého Sira Wintona – ale málokdo o tom ví

Žádný div, zachráněné děti z tohoto příběhu totiž žijí tisíce kilometrů daleko. A pokud jsou ještě naživu, vesměs patrně netuší, komu za to vděčí. Oba ty lidské osudy, jednoho Angličana a jednoho Brňana, však spojuje mnoho společného: totiž židovský aspekt, osobní odvaha a po výtece křesťanská láska k bližnímu.

Ale začněme u aktéra druhého příběhu, Hugo Meisela-Maroma, který se narodil v roce 1928 na tehdejší Legionářské ulici v Brně. Jeho otec, povoláním zlatník z rodu slavných Meiselů, kteří provozovali v Praze zlatnické umělecké řemeslo od raného středověku, působil v Brně a považoval se za Čecha. Bojoval v československých legiích na ruské frontě a doma mluvil česky. Letos se jeho starší syn Hugo objevil v rodném městě u příležitosti listopadového Dne válečných veteránů. Na prahu devadesátky je Hugo Marom statný, vitální a krásný starý muž. Měl besedu shodou okolností právě nedaleko od svého rodného domu, v sídle Židovské obce Brno. Uchvátil posluchače nejen svým osobním vyzařováním ve spojení s velikou skromností, ale i dokonalou češtinou. Ta je ovšem maličko zabarvena, ale plyne tak lehce, jako by snad ani nevytáhl paty z domova. A přitom prožil naprosto převážnou část svého úžasně dramatického života docela jinde!

Ale teď se vraťme proti proudu času hodný kus nazpátek, do dob, o nichž svědčí dvě nesmírně cenné fotografie. Na portrétu z roku 1939 jsou krásná maminka Meiselová a synáček Hugo a mladší Rudi krátce předtím, než se s legendárním transportem Sira Wintona (dokonce posledním, který se podařilo vypravit) dostali do bezpečí. Bylo to strategické rozhodnutí, že děti musí odjet. Maminka na něm trvala. Sama zahynula v Mauthausenu, a ani nikdo jiný z celé rodiny se po válce nevrátil. Na druhé z obou fotografií, po příjezdu z Anglie, jsou chlapi již úplní sirotci.

Naštěstí měli jejich rodiče v Brně oddané přátele, například tatínek měl kamaráda legionáře, se kterým se společně vrátili z fronty. Tomu panu Sekalovi se podařilo, že zakopal největší cennosti rodiny Meiselových, včetně korespondence, fotografických alb, ba i dobrého oblečení a kusů nábytku, na své zahradě v Mokré u Brna. Když se v roce 1945 hoši vrátili, všechno jim předal a všestranně jim pomohl.

Hugo chtěl být od malička úspěšný letec. Takové sny a představy jsou běžné, ale Hugo to myslel vážně. Pro RAF byl příliš mladý, ale aspoň se stal na samém konci války britským leteckým kadetem. V Brně pak absolvoval strojní průmyslovku v rámci přípravy na povolání leteckého inženýra i aktivního letce. Začal zde studovat na technice a v Olomouci dokončil letecký výcvik, ale politické události poněkud zamíchaly jeho kariérou.

Víme dobře, jaký byl u nás poválečný politický vývoj, a co znamenal pro mnoho nadaných a ambiciózních mladých lidí rok 1948. Ale Hugo se stihl ještě před svou emigrací docela výrazně vyznamenat. Přihlásil se jako dobrovolník do nově zakládané izraelské armády a prokázal jí hned nedocenitelné služby při organizaci a dopravě výzbroje, kterou tehdy přispěla československá vláda mladému izraelskému státu v jeho boji o nezávislost.

Ještě v Olomouci se průbojný mladý muž seznámil se svou budoucí ženou, která se s ním pak odstěhovala do Izraele, kde založili rodinu, ale studia už v původní vlasti nedokončil. Dostudoval později v Anglii. Zúčastnil se v různých leteckých funkcích všech válek, které byl izraelský stát nucen vést, včetně té známé šestidenní z června 1967, a stal se z něj velice úspěšný, vpravdě legendární letec. Po této aktivní vojenské kariéře zůstal věren svému zaměření i nově přijatému židovskému příjmení Marom (nebesa). Pracoval dále na vývoji letadel a na projektech celých letišť.

O tom se mohli dozvědět posluchači z jeho úst na podzimní přednášce v Brně, a spousta podrobností se najde také na webu. Včetně toho, že se na stará kolena věnuje ve své dílničce pro potěchu uměleckému řemeslu svých předků – zlatnictví.

Ale existuje ještě něco, co bychom na Internetu marně hledali. V diskusi na závěr brněnské besedy se totiž ozval jeden dobře informovaný účastník s dotazem, jak to tenkrát bylo v Biafře.

A skromný hrdina se rozvykládal ... Rozpovídal se o tom, jak využil příležitosti vrátit potřebným dětem v jiném světadílu značný kus toho dobrodiní, kterého se mu dostalo za druhé světové války. V jedné z etnických válek, které bohužel dodnes neustaly, se uprostřed krvavého konfliktu v rovníkové Africe pustil do husarského kousku evakuace stovek válečných sirotků. Ano, letos je to právě padesát let, co vypukla jedna z nejhorších postkoloniálních válek nedávné historie. Kmen Ibů křesťanského vyznání na jihovýchodě Konga vyhlásil nezávislou republiku Biafra, která se udržela právě 961 dní. Její potlačení stálo půldruha miliónu životů a jméno Biafra je dodnes synonymem pro krveprolití. Situace byla složitá také z hlediska mezinárodní politiky, protože na daném území leží větší část konžských zásob ropy, což zhoršuje střety mocenských zájmů.

Izraelská republika měla svých starostí dost a není divu, že tam neexistovala politická vůle jakkoli do věci zasahovat. A co zmůže jednotlivci! Ale Hugo Marom, jakkoli tehdy mladý, už měl jméno a vlivné kontakty, a nakonec se mu podařilo vymoci na americké vládě zapůjčení pěti letadel na dopravu mezinárodní pomoci biaferským dětem, které strádaly v těžko představitelných podmínkách. Jedno z letadel sám pilotoval a přitom řídil organizaci leteckého mostu, po kterém se posílal nejn nutnější materiál do tábora zubožených sirotků. A na zpáteční cestě se dopravovaly děti do bezpečí podle hesla, že každý lidský život stojí zato!

I když Hugo Marom (zcela pochopitelně) nepřijal křesťanské vyznání, vzal si z něj za své to nejdůležitější: příkaz lásky k bližnímu. Ač Izraelita, řadí se po bok největších Moravanů rodem, na které můžeme být právem hrdi.

Pavla Váňová

Karel Šebor,

zapomenutý skladatel a sokolský kapelník

Velké skladatelské naděje ve vážném hudebním oboru vzbudil v druhé půli šedesátých let 19. století brandýský rodák Karel Richard Šebor (1843-1903). Světlo světa spatřil 13. srpna 1843 v rodině hostinského Na Celně, ale dětství prožil u prarodičů z matčiny strany Marie a Antonína Douchových v Zeměchách na Knovízském potoce u Kralup nad Vltavou. Vliv na důkladné vzdělání vnímavého chlapce měl i bratr jeho dědečka František Doucha, významný pedagog a překladatel Shakespeara. Karel Šebor projevil houslistické, ale především výjimečné skladatelské nadání, které mohl již od svých jedenácti let rozvíjet na pražské konzervatoři u houslisty Mořice Mildnera a u samotného ředitele pražské konzervatoře, skladatele Jana Bedřicha Kittla. Jan Neruda vzpomínal na Šeborův rychlý vývoj ještě po letech: *Když poprvé vystoupl před obecenstvo s větší skladbou, s jakous ouverturou, bylo mu netto třinácte let. V ctihodném stáří tom přijímal od obdivovatelů nebo obdivovatelek svých snad ještě cukrovinky – neboť obdivovatelek měl skladatel Šebor vždy hojně...*¹⁶² Konzervatoř absolvoval *Symfonii Es dur*, kterou rovněž sám dirigoval.

Na čas pak přijal místo učitele hudby na baronském dvoře v Samiance v Polsku a poté místo operního kapelníka v Erfurtu v Durynsku. Odtud, podle přímé zprávy z Riegrova Slovníku naučného: *povinností stavění se k odvodu byl odvolán, načež meškaje ve svém rodišti počal skládati první svou operu Templáři na Moravě*. Touto velkou romantickou zpěvohrou ve třech jednáních na libreto Karla Sabiny vstoupil Karel Šebor již ve dvaadvaceti letech nepřehlédnutelně do dějin české hudby. Jeho operní prvotina byla první původní novinkou, kterou uvedla opera Prozatímního divadla, a tím vůbec první v řadě nových národních českých oper. Deník Národ vzrušeně oznamoval pod šifrou „-ý.“: *Hned jak se skončila efektoplná ouvertura, strhl se potlesk nekonečný a ten opětoval se nejen po jednotlivých dějstvích, nýbrž i namnoze po jednotlivých výjevech, tu rozjařujících, tu uchvacujících. Skladatel po každém dějství volán, a když po celé opeře vyvolán jest a po dvojnásobné bouři pochvalné s p. Sabinou se na jevišti objevil, vyznamenán jest dvěma věnci*. Ohlas Templářů na Moravě vynesl Karla Šebora do místa sbormistra a druhého kapelníka opery Prozatímního divadla, po bok Jana Nepomuka Maýra, a v obdobném postavení setrval i po nástupu Bedřicha Smetany.

Pro svou druhou operu Karel Šebor zvolil příběh souběžně probíhající se staroboleslavskou bratrovraždou, nazvaný *Drahomíra* (od 20. září 1866 celkem 19×). Již v předehře citoval svatováclavský chorál a od hlavní představitelky požadoval dramatickou koloraturu. Následujícím dílem, velkou romantickou operou s tancem *Nevěsta husitská*, pak dosáhl svého vůbec největšího úspěchu. Předehru rámoval citací husitského chorálu *Ktož jsú boží bojovníci*, vůbec prvním jeho uvedením v nové české hudbě, a týž chorál vkomponoval do klíčové dramatické scény. O premiéře 27. září 1868 v Novoměstském divadle vystoupili v hlavních rolích Věkoslava Ress-Blažková, Jan Ludevít Lukes, Josef Lev a Josef Paleček, dirigoval pětadvacetiletý skladatel. Nevěsta

husitská přešla i do repertoáru Národního divadla (celkem se hrála v Praze 52×) a vážně se uvažovalo o jejím zařazení na program prvního pohostinského zájezdu pražského Národního divadla do Vídně.

Šeborovy opery přinášely bohatou melodickou invenci, až opojnou zpěvnost a zvukově nevšední, byť nekomplikovanou orchestraci. Jistotou a velkorysostí stavby navazovaly na oblíbený vzor velké opery Giacoma Meyerbeera. Necílily však dál než do svého času. Když proto premiéra Nevěsty husitské zastínila Smetanova *Dalibora*, Smetana si o ní do deníku trpce poznamenal, že je to *nadmíru lehkomyšlná práce*. Smetanův přínos rodícímu se českému opernímu životu byl současníkům méně srozumitelný, protože zůstával nesmlouvavý v nárocích na objektivnost slohu, na propracování hudebních myšlenek a na vypělost interpretů.

Šebor sám Smetanovy kompoziční kvality dobře znal. V následujícím roce 1869, kdy podnikl cestu do Paříže za sestřenicí provdanou Brenniovou, osobně seznamoval významné hudební kruhy se Smetanovou Prodanou nevěstou.

Své nadání Karel Šebor prokázal i mimo operu. Zkomponoval čtyři symfonie, ouvertury – také k Erbenově *Májové noci* a k Schillerově *Valdštejnově smrti* – písně a komorní díla. Když mu pražští kritikové začali předhazovat, že se jeho talent nevyvíjí, odešel z Čech. Po chladném přijetí fantasticko-romantické opery *Blanka* (od 8. března 1870 jen 4×) přijal místo kapelníka v operním divadle ve Lvově, hlavním městě Haliče, a po roce se ujal vojenské hudby v Košicích.

Zde ještě jednou, na naléhání předního staročeského politika Dr. Františka Ladislava Riegra, pracoval na opeře. Libreto podle francouzské předlohy bylo dílem Riegrovy dcery Marie Červinkové-Riegrové. Společná *opéra comique* nesla název *Zmařená svatba* (od 25. října 1879 v Prozatímním divadle 10×, poté na jiných scénách. Přestože Šeborovým záměrem bylo výslovně ničím neupomínat na Prodanou nevěstu, podráždění mladočeští kritikové nařkli Zmařenou svatbu z útoku na Smetanu a vedení divadla začalo skladateli upírat benefici. Několik zpěvních čísel sice vyšlo tiskem v Praze, ale klavírní podoba předehry byla vydána až ve Vídni, kde Šebor mezitím získal významnější postavení. Znechucen pražskými poměry se vzdal připraveného libreta k opeře *Dimitrij* (tu pak komponoval Antonín Dvořák) a raději skládal jen cykly *symfonických tanců*, balety *Štěstí*, *Carův kurýr*, *Z kouzelné říše* a četné *polky*, *valčíky*, *polonézy*, *mazurky* a *pochody*.

Ve Vídni dosáhl cenného uznání za svůj *Smyčcový kvartet e moll op. 42*, o jehož provedení napsal přísný kritik Eduard Hanslick: *Šeborův talent prozrazuje dobře školeného a s vážnou svědomitostí pracujícího hudebníka, chrání se před nápodobou kteréhokoli mistra... Kvartet se velmi líbil a přinesl autorovi, mladšímu muži svěžího, statného vzezření, čest dvojího vyvolání.*

Do Čech se Karel Šebor vrátil až po 24 letech, když na základě úspěchu své hudby *Ku cvičením prostným* pro II. všesokolský slet 1891 obdržel nabídku na místo kapelníka Hudebního sboru pražského Sokola. V tomto postavení komponoval hudbu ke dvěma dalším všesokolským sletům (1895 *Ku cvičením prostným* a 1901 *Ku cvičení s tyčemi dorostu*). Později přijal místo kapelníka Městského sboru granátníků v Praze a zřídil si hudební ústav na Vinohradech.

Za svou činnost byl Karel Šebor vyznamenán důstojnickým křížem španělského Řádu královny Isabelly a křížem Královského pruského řádu IV. třídy. Zemřel v Praze 17. května 1903. Šeborovo jméno je zvěčněno nad sedmou loží Vinohradského divadla, kde se také hrála *Zmařená svatba*, a v jeho rodišti je po něm pojmenována ulice. Zásahu Karla Šebora o českou operu a povědomí o jeho životních úspěších i trpkostech však odsunuly politické šarvátky do zapomnění.

Prvním krokem k nápravě se staly až novodobé koncertní premiéry *Templářů na Moravě* v Plzni a v Litomyšli v roce 1981 a rozhlasová nahrávka hlavních scén v roce 1982. Všechna tato provedení řídil dirigent Ivan Pařík. O nový pohled na význam Karla Šebora se zasloužili muzikologové PhDr. Marta Ottlová, CSc., a PhDr. Milan Pospíšil CSc..

Jan Králík, vzdělávací odbor ČOS

Svědkové národní minulosti

Sokolské pomníky

Únor je měsícem, kdy to všechno začalo – 16. února 1862 se konala ustavující valná hromada Sokola Pražského. Historie této události je dostatečně známá a sokolské památníky a pamětní desky najdete na celém území státu. Jsou to různě pojatí sokolové s rozepjatými křídly nad střechami našich sokoloven i často nenápadné pamětní desky na jejich zdech, případně i na dalších budovách. Kde tedy začít? Asi v Praze, sídle naší státnosti a kulturním i politickém centru státu.

Tyršův dům

Ústředí Sokola, TD byl a měl by být sokolským domovem nás všech. Ústřední část celého areálu tvoří tzv. Michnův palác (Michna z Vacínova), nádherná stavba na Malé Straně. Původně renesanční stavba z r. 1580, později – v letech 1631 – 1650 přestavěna v barokním slohu. Její průčelí je orientováno k řece, mezi křídly budovy se nachází střední dvůr – atrium - s fontánou. Michnové byli nuceni v 17. století palác prodat a pak se už zde střídali majitelé, posledních 150 let patřil vojenskému eráru, byl značně zdevastován a pomalu se měnil v ruinu.

Po zakoupení probíhaly nejen rozsáhlé rekonstrukční práce, ale byla přistavěna i tělocvična, jaká hned tak v Evropě neměla konkurenci. Ve vypsání architektonické soutěže vyhrál – z 23 různých návrhů - návrh architekta Františka Krásného. Kromě nápadného a velmi cenného západního rizalitu Michnova paláce je zajímavý i velký reliéf na stěně tělocvičny a základní kameny z různých míst – Říp, Lysá hora, Radhošť, Kriváň, Triglav a Černig – vedle nich jsou umístěny kameny snesené sem při „Expedici kameny“, pořádané komisí pobytu v přírodě.

Na předním nádvoří stojí socha Miroslava Tyrše v sokolském kroji a s kordem v ruce, dílo sochaře Ladislava Šalouna. 24. října 2002 tu byl odhalen památník sokolským obětem války – padající sokol a rozepjatými křídly a svěřenou hlavou. Při jeho odhalení zde recitoval bratr Přidal z Prostějova svou vlastní báseň – všichni jsme ji vyslechli v tiché pokoře. V atriu pak byly odhaleny pamětní desky se jmény obětí ústředí ČOS za druhé světové války, mezi deskami stojí půvabná socha mladé dívky. Vedle je položen kámen ze „schodů“ smrti v Mauthausenu. Oba nové památníky jsou díly sochaře Josefa Nálepy.

Nedaleko – na Střeleckém ostrově – najdete pamětní desku z r. 1932 – zde se konalo první veřejné sokolské cvičení, později označované jako první sokolský slet. Řídil ho sám Miroslav Tyrš. Zajímavé jsou také desky na budově první sokolovny Sokola Pražského, kterou postavil Jindřich Fugner. Významnými památkami jsou desky na hrobech sokolských činovníků na Olšanech, především

Památník Tyrše a Fügnera.

Je 7 metrů vysoký a stojí na pětimetrovém podstavci. Kameník (a sokol) Fr. Wurzl ho vylomil ze žulového balvanu v Kostelci n. Černými lesy. Na vrcholu obelisku je sokol s rozpjatými křídly, na obelisku je dnes medailon s dvojportrétem Tyrše a Fügnera, dílo sochaře Bohuslava Schnircha. Medailon byl ulit v Norimberku. Na obelisku najdete také jméno Renáty Tyršové, dcery J. Fügnera a manželky M. Tyrše a Fügnerovy manželky Kateřiny.

Pomník starosty ČOS JUDr. Jana Podlipného

Najdete ho v Libni na Elznicově náměstí, na svahu k Rokytce. Pomník je dílem sochaře Jana Brůhy a architekta Jana Bloudka. JUDr. Podlipný byl vůbec prvním starostou České obce sokolské (1901), a primátorem Prahy. Zasloužil se o připojení Libně k Praze, jeho jméno nese jedna z největších sokolských žup.

Kamenná mohyla na Bíle Hoře

s nápisem „Padlým bojovníkům – sokolská župa pobělohorská“. Připomíná nám počátek poroby českého národa po osudné bitvě 8. listopadu 1620. Je odtud možno přehlédnout celé tehdejší bojiště, na kterém padlo na české straně asi 2000 vojáků. Původně plánovaný monumentální pomník podle návrhu Fr. Bílka nebyl nikdy realizován.

Spořilovský památník „Hrdinům od Zborova“

zničený za války, čeká už léta na svoje obnovení. Pořádají se sbírky – a nejen na Spořilově, bohužel, zatím se nesehnalo tolik peněz, aby se spořilovští svého pomníku dočkali.

Památník 3. odboje v Riegrových sadech

Byl odhalen před vinohradskou sokolovnou r. 2012, při oslavách 150. výročí založení Sokola. Jeho autory jsou Zdeněk Jiran, Petr Máša a Markéta Godíková. Má představovat cesty sokolských idejí a je velmi netradiční a přesto působivý – lidská postava je vyříznuta z kamenného bloku.

Podívejme se však také mimo Prahu!

Čirou náhodou jsem kdysi se svými dorostenkami objevila památník, o kterém jsem neměla ani tušení – a přece ho lze najít jen pár metrů od vstupní brány do zříceniny Kozího hrádku u Tábora, kde kdysi trávil své dny – po vyhlášení papežského interdiktu nad Prahou – mistr Jan Hus.

Sokolská mohyla u Kozího hrádku

Pochází z r. 1924, kdy uplynulo 500 let od smrti Jana Žižky. 6. července toho roku se konal župní slet na letním cvičišti Sokola Tábor. Slet byl zahájen oficiálními projevy, kde řídící učitel Švehla zdůraznil hlavně dějiny města. Ve dvě hodiny odpoledne došlo předsednictvo župy na Kozí hrádek a tam byl slavnostně odhalen památník, jehož autorem byl sochař J. V. Dušek – do pískovcové skály byla zasazena deska z hlazené švédské žuly, na které je basrelief Husův a Žižkův z patinovaného bronzu. Odličil ho František Anýž z Prahy.

Pomník padlým za Těšínsko v Orlové

Byl vybudován v roce 1928 a a poničen v době polského záboru. Po válce obnoven pouze částečně. Po Sedmidenní válce o Těšínsko začal orlovský Sokol shánět peníze na podporu raněných a pozůstalých. Finance pomalu narůstaly a v r. 1919 vzniklo volné sdružení s názvem „Fond pro pozůstalé a pro zbudování pomníku padlým“. Výtěžek byl

určen na pomoc postiženým rodinám a na udržování hrobů. Velkým cílem zůstávalo vybudování důstojného památníku za Těšínsko.

V roce 1919 byl vybudován pouze provizorní dřevěný památník. Počátkem roku 1922 prosadil Fond spolu se Sokolskou župou Těšínskou Jana Čapka exhumaci a převoz ostatků 22 legionářů a vojáků pohřbených v polské části Těšínska do Orlové. V červenci zde byly uloženy i ostatky Jana Čapka. Celkem zde bylo pohřbeno 56 mužů ze sedmidenní války a následujícího plebiscitního období. Každoročně se zde konal 1. listopadu pamětní akt.

Na návrh konečného pomníku byla v říjnu 1924 vypsána soutěž. Sešlo se 39 návrhů, do užší soutěže byly vybrány tři. Na prvním místě se pak umístil „Zelený vykřičník nad Orlovou“ architektů Stránského a Šlégra a akademického sochaře Václava Žaluda. Sbírký pokračovaly, pomník byl vybudován v roce 1928 a byl odhalen 30. září.

18. května 1938 ukončil spolek pro postavení pomníku svou činnost. Správa pomníku byla svěřena sokolské župě Těšínské a Moravskoslezské.

Po polském záboru v r. 1938 byl pomník Poláky poničen a po skončení druhé světové války se ho již nepodařilo plně obnovit.

Pomník našim letcům, příslušníkům RAF

Nasazovali své životy – létali, vítězili i prohrávali, vraceli se s rozstřílenými letadly, často zranění a popáleni – a doma je nečekal žádný vděk, spíš pronásledování a často další emigrace. O pomnících se mluvit nedalo.

Jeden jediný se však přece objevil už někdy v roce 1976, vytvořil ho bratr Ing. Arch. Jiří Herzán se svými táborníky na sokolském tábořišti u rybníka Mrzatec v obci Mrákotín u Telče. Přijela jsem tam kdysi se svými dorostenkami a byla několik dní na tomto táboře hostem – i když moje děvčata toho o Sokole a poměrech doma v republice i ve světě věděla hodně, těch pár dní na Mrzatici byl pro ně šok. Do konce puťáku jsem pak musela vysvětlovat a vyprávět.

V té době byli příslušníci československého odboje za západními hranicemi tabu, na Mrzatici však měli pomník. Nebyl honosný, naopak ale tím působivější. Postupem času zde byly vybudovány neméně prosté památníky tentokrát stíhačům – příslušníkům 310. 312. a 313. perutě.

Pro zajímavost – účastníci tábora bývají rozděleni do družstev, na Jiřího táboře byla však běžná družstva vždy jmenována perutěmi.

Památník stíhacím perutím byl vysoký asi tři metry, nesl britské dobové znaky, Byl v barvě khaki a na bílé ceduli byl nápis: „Pomník padlým letcům, stíhačům!“

Všechny pomníky na tábořišti byly známy většinou pouze táborníkům ze Sokola Třebíč a občanům v širokém okolí. Rok po vpádu sovětské armády na naše území, vyšel o pomnících článek v Exilových novinách. Kromě táborníků se zde zastavovali občané z okolí i náhodně zde procházející turisté. Často zde bývaly položeny květiny, jednou dokonce i britská vojenská helma a vyznamenání. V roce 1983 tábořiště navštívili i bývalí váleční letci.

V únoru 1988 (neuvěřitelné, že až po tolika letech existence) se o tábořiště a pomníky začala zajímat jihlavská STB, bratr Jiří byl patřičně popotahován a bylo mu nařizeno pomník odstranit, což se nestalo. Zajímavé je, že ani v době, kdy zde třebíčtí táborníci nebyli, památníčky nikdy nebyly poškozeny.

Byly však nakonec odstraněny samotnými sokoly, když bylo tábořiště zrušeno, to bylo v devedesátých letech. Pomníky pak byl přeneseny na sokolský stadion v Třebíči a dnes jsou v archivu místního Sokola.

Jenže tím to ani zdaleka neskončilo. 1. srpna 2015 byl ohalen pomník nový u hlavního vchodu na Ústřední hřbitov v Třebíči. Jablko nepadlo daleko od stromu – pomník je dílem Jiřího vnuka PHDr. Martina Herzána – ten ho pořídil na vlastní náklady, podle svého vlastního návrhu.

Je asi 2 metry vysoký, silueta spitfiru je vytvořena z nerezového plechu a vyříznutá laserem. Na pomníku můžete číst nápis: „Památke československých letců RAF 1940 – 1945. Pod letadlem je kámen se státním znakem republiky.“

Pomník a jeho autor byl oceněn v září 2015 medailí „Za zásluhy“ Svazu letců Československé republiky, v témže roce obdržel uznání muzea RAF v Londýně a Ministerstva obrany Velké Británie.

Pomníky se staví proto, aby se vzpomínalo – a šťastná je země a lidé, kteří mají na co nebo na koho v dobrém vzpomínat.

V kraji „za kopcem“ – Proseč pod Ještědem

„Za kopcem“ pro občany Liberce znamená „za Ještědem“. Je to půvabný kraj pahorků a lesíků, nedotčené přírody – a byl vždycky český.

Na okraji obce Proseč stojí přímo na kraji lesa sokolovna, která před nedávnem slavila 90 let své existence. Vždy byla a je kulturním centrem obce.

28. října 1932, při příležitosti stých narozenin tvůrce sokolstva Miroslava Tyrše, byl před sokolovnou odhalen jeho malý pomníček..

K němu pak přibyla na průčelí sokolovny pamětní deska řídícího učitele Josefa Škody, sokolského činovníka, osvětového pracovníka a ochotníka. Jako významná osobnost kraje byl za války zatčen Němci a odvečen do Osvětimi, kde 15. srpna 1942 zemřel.

Sokolský areál „V borovičkách“ tvoří kromě sokolovny ještě pěkné hřiště a pískovcový lom. V lesíku, asi 200 m od sokolovny je na tzv. „Hrubé“ skále umístěna deska místním obětem první světové války. Podle vyprávění náčelnice z nedalekých Kobyl se právě tady kdysi scházela v podvečer místní omladina, zpívala a bavila se. Po válce sem prý pozůstalé rodiny a přátelé nosili květiny.

Jarina Žitná

Zprávy z žup a jednot

Ze Sokola Svatobořice – župa Slovácká

7. října jsme se spolu s ostatními spoluobčany zúčastnili otevření památníku, který byl vybudován jako upomínka na internační tábor u nás ve Svatobořicích. Je škoda, že tato myšlenka byla realizována po tak dlouhé době a tak se většina vězňů této pocty nedočkala. Přivítali jsme také delegaci z Prahy, která měla i možnost vychutnat při této příležitosti darů, které nám skýtají naše vinohrady – to je burčák.

Velkou akcí byla vánoční výstava Andělské zvonění spojená s Mikulášem a čertem, která se konala 9. a 10. prosince v sokolovně. Už její název napovídá, vystavovali se andělíci a zvonečky. Výstavě dominovali velcí andělé a Mikuláš, dokonce bylo i velice věrohodné peklo, takže děti bázněv našlapovaly, když procházely kolem.

Sokolovna byla provoněna vanilkou a svařeným vínem. Podávalo se linecké cukroví a vanilkové rohlíčky a vánoční náladu podtrhl i krásně nazdobený strom u vchodu do budovy.

Marie Mrkývková, Sokol Svatobořice

(převzato ze Zpravodaje sokolské župy Slovácké – „Sokol v kraji T. G. Masaryka“)

Budějovické ohlédnutí za putováním k Ježíškovi.

Cestu lesem asi 1,5km dlouhou připravil pro rodiče a děti společně s předškoláky kolektiv vedoucích oddílů "pobytu v přírodě" podle scénáře sestry Majky Šmilauerové. Děti šly postupně ve třech skupinách, v každé byl ustanoven jeden "mudrc", který nesl jako dar pro Ježíška zlato, kadidlo a myrhu.

První zastavení bylo u pasáčka, kterému se rozutekly ovečky...(děti hledaly papírové ovečky rozmístěné okolo.

Na dalším zastavení sbírala babička chrástí, děti pomáhaly sbírat a za to se dozvěděly, kudy mají jít dál.

Došly ke kupci, kterého přepadli lupiči - poprosil děti, zda by mu je pomohly zahnat...(sbírání šišek a házení na obrázky lupičů, rozvěšených po stromech). Kudy dál? Zde se cesta rozdvojovala. Ale už tu čekaly dvě víly s dobrou radou. Musí se jít tak, aby se jedna ručka držela provázku, nataženého mezi stromy - cesta se klikatí, Ale kouzelná nit je vyvede správným směrem.

Další putování dovedlo děti k horníkovi: cesta dál je zavalená sesuvem, musí se jít skrze doly krále Heroda, kde se dobývá zlato...(slačování lesním srázem pozpátku - dokonce to Zvládli i tatkové s kočárky sourozenců.

Jenže ouha! Dole čekala králova stráž a dovedla děti k němu. Král Herodes děti vyzpovídal a když se dozvěděl, že jdou k Ježíškovi, požádal je, ať mu na zpáteční cestě řeknou, kde by také on Ježíška našel! A navíc dal dětem úkol: Vyprávěl, že nakoupil od kupců z dalekých krajin mnoho vzácných zvířat, ale neví, zda se krmí masem či trávou .. (všude kolem rozloženy obrázky zvířat) Poradí děti?

Při dalším zastavení byl už zdáli vidět Anděl strážný, který děti varoval před Herodem. Nikdo mu nesmí říct, kde se Ježíšek nachází - Herodes je zlý a chce Ježíška zabít! Kudy dál? Cestu ukazuje hvězda!

Poslední zastavení bylo u rybáře, kterému děti pomáhaly lovit ryby ... (rybníček ze švihadel, udices háčky, vycpané rybky).

Rybář posléze nasměroval děti k Boží rodině: Marie s Ježíškem, Josef a makety oslíka a vola (kravičky). Mudrcové předali dary a děti si hladily miminko Ježíška. Byl to kouzelný zážitek!

Koledy se každoročně zpívají v kruhu kolem stromečku, pod který se dávají dobroty pro zvířátka a na který se věší zobání pro ptáčky. Stranou je rozdělán oheň pro zahřátí či k opečení donesené svačinky. Že tu panuje dobrá nálada nemusím snad připomínat.

Věra Pázlerová, Sokol České Budějovice

Plaveme na slet

První akce žup Libereckého kraje ve sletovém roce 2018

V sobotu 20. ledna se v libereckém plaveckém bazénu konala první z akcí sokolského sletového roku. Pod heslem "Plaveme na slet" jsme si vytkli za cíl společnými silami zdolat vzdálenost mezi Libercem a Prahou.

Navzdory krásnému počasí a ideálním podmínkám pro zimní sporty dorazilo celkem 184 členů z 16 sokolských jednot Libereckého kraje, tj. ze žup Ještědská, Jizerské a Krkonošské-Pecháckovy.

Každý se přičinil svou špetkou. Uplaváno bylo celkem úctyhodných 170,60 km (tj. 3412×50 m bazén), největší měrou se o to zasloužila štafeta Sokola Frýdštejn v čele s Ladislavem Náhlovským, který sám zdolal úžasných 5,5 km. V doplňkových jízdách na tobogánech úřadovalo nejvíce družstvo Sokola Chrastava (216 jízd), přičemž celkem jsme sklouzli 657 malých (107 m) a 468 velkých tobogánů (150 m), což v součtu činí dalších 140,5 km. Početně nejvíce zastoupená byla župa Ještědská, která naplavala nejvíce – 105,5 km.. Do Prahy jsme tedy nejen doplavalí (a vrátili se zpět), ale i doklouzali po zadku!

Organizačně celou akci připravili a vedli členové Sokola Liberec I. – starosta Martin Klejch, náčelník Sam Mikolášek a jednatel Roman Soukup.

Všichni účastníci obdrželi upomínkový list, nejlepší diplom a každá župa protokol se záznamem výkonů. Veškerou grafiku, včetně velké tabule na záznam průběžných výsledků připravil Sam Mikolášek.

Výsledky a zprávu o akci zpracovali Martin Klejch, Sam Mikolášek a Jarina Žitná.

Velký dík patří též vedení Bazénu Liberec.

Akci „Plaveme na slet“ je tedy nutno hodnotit jako velmi úspěšnou – a to nejen po stránce sportovní, ale i pro přátelské a veselé ovzduší, které v libereckém bazénu panovalo.

Rozhodně jsme důstojně zahájili sletový rok 2018.

Sokol Liberec I.

A ještě Jan Kurfírt

„At' jsme příslušníky kteréhokoliv národa, je naší domovinou naše Země a uvědomme si, že nám z ní „patří“ jen malý díl. Bez ohledu na to by mělo být naší povinností se o tento nepatrný kousek naší společné Vlasti starat svědomitě a použiji – li na tomto místě přece jen poněkud vznešenější výraz, pak dodám a s láskou. A moudrostí!“

Závěrečné slovo

Ještě jednou věci veřejné

Podle ústavy je Československá republika demokratickým státem. Jak je obecně známo, k demokratické formě vlády dospěly jako vůbec první v našem známém světě starověké řecké Athény. Tam se na vládě o rozhodování o dalším osudu obce měli možnost podílet všichni občané. Slovo demokracie je odvozeno od řeckého „demos“, to je svobodný občan země a „kratos“- rovná se vládnout.

Žijeme tedy v demokratickém státě. To, co se však dělo v poslední době kolem volby do parlamentu a volby hlavy státu, se vymyká rozumu i slušnosti. Noviny, rozhlas, televize – zkrátka veřejnoprávní media naprosto neseriozně informují občany o událostech i osobách, které stojí právě v popředí zájmu. Neštítí se pomluv, zkreslování skutečností, vytrhávání výroků z kontextu, polopравd – desinformace způsobují zmatek a vzájemné nepřátelství lidí různých názorů. V demokracii však vždy platilo a platí, že lidé se mohou vyjadřovat svobodně a měli by si vážit svých politických protivníků, protože i ti mají na svůj názor právo. V dnešní praxi tohle však nefunguje. Máš jiný názor, volíš jiného uchazeče o určitý post – jsi tedy zrádce, zaprodanec, sobec a naprosto nesvědomitý člověk. Platí, že kdo víc křičí, má vždycky pravdu! (A to nemluvím o vyhozených penězích za reklamy, billboardy, tisk atd.) V občanech vzrůstá nedůvěra a pochybnosti!

V poslední době jsem byla nucena hodně přemýšlet. Při hledání materiálů pro Souzvuky získávám mnoho informací, o kterých jsem dříve neměla ani tušení. Pochopila jsem, že negace není program a že zlobení a rozčilování je zbytečné, pokud člověk za svým přesvědčením nestojí a aktivně nereaguje na to, s čím nesouhlasí.

A tak jsem se po dlouhém a nelehkém uvažování rozhodla ukončit své členství v organizaci, které jsem si vždy vážila, už pro jméno, které nese. Těsně před volbami jsem dostala každoroční obvyklý dopis s příloženou složenkou na zaplacení nepatrného ročního členského příspěvku. Jenže v obálce byl ještě dopis podepsaný předsedou spolku. Kromě přání zdraví a úspěchů v roce 2018 však obsahoval ještě poznámku o volbách i se jménem kandidáta, kterého sám předseda bude volit. Chápu stranický boj, kampaň v tisku – ale nechápu, že se k podobné snaze o manipulaci svých členů propůjčí i hlava vážené demokratické společnosti, která se právě svým tradičním programem v životě státu uplatňovala. Připomínám, že mi vůbec nešlo o jméno uvedeného kandidáta, reagovala bych naprosto stejně, kdyby byla jmenována navrhovaná osoba úplně jiná! Jsme však myslící lidé a máme právo rozhodovat se samostatně. Je mi jasné, že přerušením svého členství nic nevyřeším, ale nějak to nemohu přenést přes srdce. O naprostém úpadku politické kultury u nás bychom měli vážně přemýšlet!

Citát z Karla Čapka: *„Být prostě a pouze proti něčemu, je intelektuální lajdáctví, musíte říci, pro co jste!“* Dodávám – hlavně proč pro to jste a co proto děláte!!

A ještě něco, co uprostřed mravní bídy, která v politické kultuře existuje, je nutno zvážit! *„Je tady tolik drobné a užitečné práce, někdo ji musí vzít do rukou, někdo, kdo to myslí dobře. To by bylo, k čertu, aby naši lidé nedostali rozum a nepřestali na sebe strkat psí hlavy. Mužům (ani ženám!) tyhle nectnosti nesluší a my si je nemůžeme dovolit. Malý národ se uhájí hlavně zdravým rozumem a mravní silou!“*

Jarina Žitná

